

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

Ρ Ε Κ Β Ι Ε Μ

HOMO SAPIENS

Μ Ε

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

ΚΡΕΣΕΝΤΟ;

ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΔΟΚΙΜΙΟ

Τόμος Α'

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ε.Μ.Π.

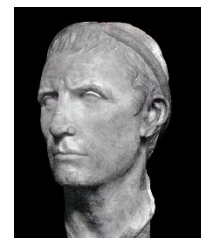
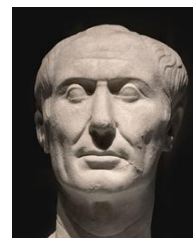
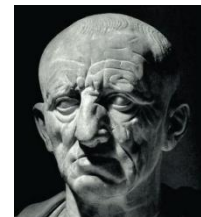
Παρουσίαση 14

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους
μεσαιωνικούς χρόνους

Έπη πολιτισμών στην κατέχουσα τα
πρωτεία σε έκταση ινδική υποήπειρο

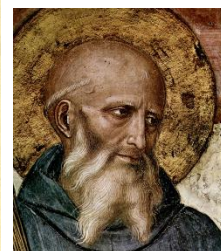
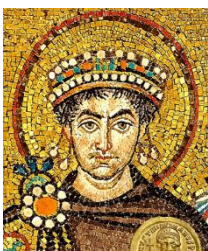
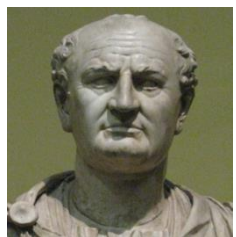
Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα -
γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής
εποχής

Άπω Ανατολή και Ιαπωνία

Η παρακάτω παρουσίαση του δοκιμίου συμπυκνώνει την έντυπη έκδοση, διευκολύνοντας παράλληλα την προσβασιμότητα του αναγνώστη σε ένα σύνθετο εγχείρημα, μέσω του οπτικού και διαχειριστικού πλεονεκτήματος μιας διανθισμένης και με πρόσθετη εικονογραφία ηλεκτρονικής παρουσίασης

Οι προσφυγή του απαιτητικού ερευνητή αναγνώστη στο έντυπο κείμενο προσφέρει αναλυτικότερη αποτύπωση του ορίζοντα των γεγονότων και τα τεκμηριώνει συστηματικά μέσω υποσημειώσεων με βιβλιογραφικές κυρίως αναφορές.

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

Ρ Ε Κ Β Ι Ε Μ

HOMO SAPIENS

Μ Ε

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

ΚΡΕΣΣΕΝΤΟ;

ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΔΟΚΙΜΙΟ

Τόμος Α΄

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ε.Μ.Π.

Σύνοψη περιεχομένων Α΄ τόμου

- Οδοιπορικό στο δοκίμιο
  - Πρώτο Κεφάλαιο
  - Πολυδιάστατο της προέλευσης του «συμβάντος» homo sapiens
  - Γένεσις, ελεύθερο βάδην στην Προϊστορία
- Δεύτερο Κεφάλαιο
  - Πρώτο μέρος της ιστορικής περιόδου: Οι πέντε χιλιετίες επικυριαρχίας της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής στις κοινωνικές εξουσίες. (≈ 3500π.Χ. μέχρι 1500μ.Χ.)
  - Άρχοντες, οι μεγαλοϊδιοκτήτες γης

ΠΡΩΤΟ
ΜΕΡΟΣ
ΤΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ
ΠΕΡΙΟΔΟΥ

ΕΠΙΚΥΡΙΑΡΧΙΑ
ΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ
ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
ΣΤΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΙΓΝΕΣΘΑΙ

ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΗΣ 4ης π.Χ. ΧΙΛΙΕΤΙΑΣ ΣΤΟ 1492 μ.Χ.,
ΤΗΝ ΟΨΙΜΗ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟ ΚΟΛΟΜΒΟ

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Έπη πολιτισμών στην κατέχουσα τα πρωτεία σε έκταση ινδική υποήπειρο

• Ο homo sapiens στην ινδική υποήπειρο

- Η ινδική υποήπειρος ή υποήπειρος της νότιας Ασίας, καλύπτει έκταση 4,4 εκατομμυρίων km², περί το 10% της ασιατικής ηπείρου. Υπερβαίνει κατά 10% την έκταση της αραβικής χερσονήσου και είναι οκτώ περίπου φορές μεγαλύτερη από τη νοτιοανατολική Ευρώπη (βαλκανική χερσόνησο).
- Βρέθηκε στον δρόμο της πρώτης σειράς των εποικισμών του homo sapiens από την ανατολική Αφρική προς την Ασία, εκτιμάται ότι τους υποδέχθηκε κατά διαδοχικά κύματα πριν από εκατό με εξήντα χιλιάδες χρόνια. Τα πρώτα σαφή ίχνη εγκατάστασης εμφανίζονται προς το τέλος της παλαιολιθικής εποχής σε διάφορα σημεία της κοιλάδας του Ινδού ποταμού.
- Η επαναστατική επινόηση της γεωργοκτηνοτροφίας μεταφέρθηκε στην ινδική υποήπειρο από την ασιατική Εύφορη Ημισέληνο (Μεσοποταμία). Έφτασε και άρχισε να ριζώνει με χρονική υστέρηση δύο περίπου χιλιετιών (από τη 10η στην 8η π.Χ. χιλιετία), περί τα μέσα της νεολιθικής εποχής, στην πυκνοκατοικημένη κοιλάδα του Ινδού ποταμού. Ακολούθησε το αναγκαίο δεύτερο επικοινωνιακό άλμα για τη συνένωση των ομίλων οικογενειών σε αταξικές φυλές και προς το τέλος της 7ης π.Χ. χιλιετίας εμφανίζονται τα πρώτα ευρήματα αγροτικών οικισμών στις εύφορες παραποτάμιες γαίες.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Έπη πολιτισμών στην κατέχουσα τα πρωτεία σε έκταση ινδική υποήπειρο

• Ο homo sapiens στην ινδική υποήπειρο

- Κατά τις επόμενες δύο χιλιετίες πολλαπλασιάστηκαν οι οικισμοί, υπάρχουν ενδείξεις για επαφές με γειτονικές περιοχές, εισαγόμενες πρώτες ύλες και ίχνη εμπορίου από μεγάλες αποστάσεις. Οι νέες τεχνικές στα αρχαιολογικά στρώματα της 4ης π.Χ. χιλιετίας υποδεικνύουν την έλευση νέων φυλών από τη δύση, κινητήριων μοχλών κατά τη διαμόρφωση ενός κοινού πολιτισμικού προτύπου, γνωστού ως «πολιτισμός της Χαράπα», από το όνομα της πόλης Χαράπα, που διακρινόταν για το μέγεθος και τις προηγμένες για την εποχή της υποδομές.
- Η θεμελιωμένη στη γεωργοκτηνοτροφία άνθηση της περιοχής ακολουθούσε το ρου του Ινδού. Στα τέλη της 4ης π.Χ. χιλιετίας ήκμαζαν παραγωγικά και δημογραφικά οι πληθυσμοί σε μια ευρύτατη έκταση ενός περίπου εκατομμυρίου km², διπλάσια της σημερινής Γαλλίας, δέκα φορές μεγαλύτερη της αρχαίας ηπειρωτικής Ελλάδας.
- Μέσα από τα εύφορα και αυτολιπαινόμενα εδάφη της κοιλάδας του Ινδού επαναλαμβάνεται κατά την 3η π.Χ. χιλιετία ο μετασχηματισμός των γεωργοκτηνοτροφικών κοινωνιών σε διαστρωματωμένες. Συγκροτήθηκαν όπως και στη Μεσοποταμία οι πολυφυλετικές επικράτειες, αναδύθηκαν οι αστικοποιημένες ζώνες.
- Είχαν πάντως προηγηθεί της διαστρωμάτωσης, όπως και επί Σουμερίων στη νοτιοανατολική Μεσοποταμία, εντυπωσιακά εγγειοβελτιωτικά έργα διακοινοτικής κλίμακας (αρδευτικές διώρυγες, αποξηραντικές τάφροι).

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

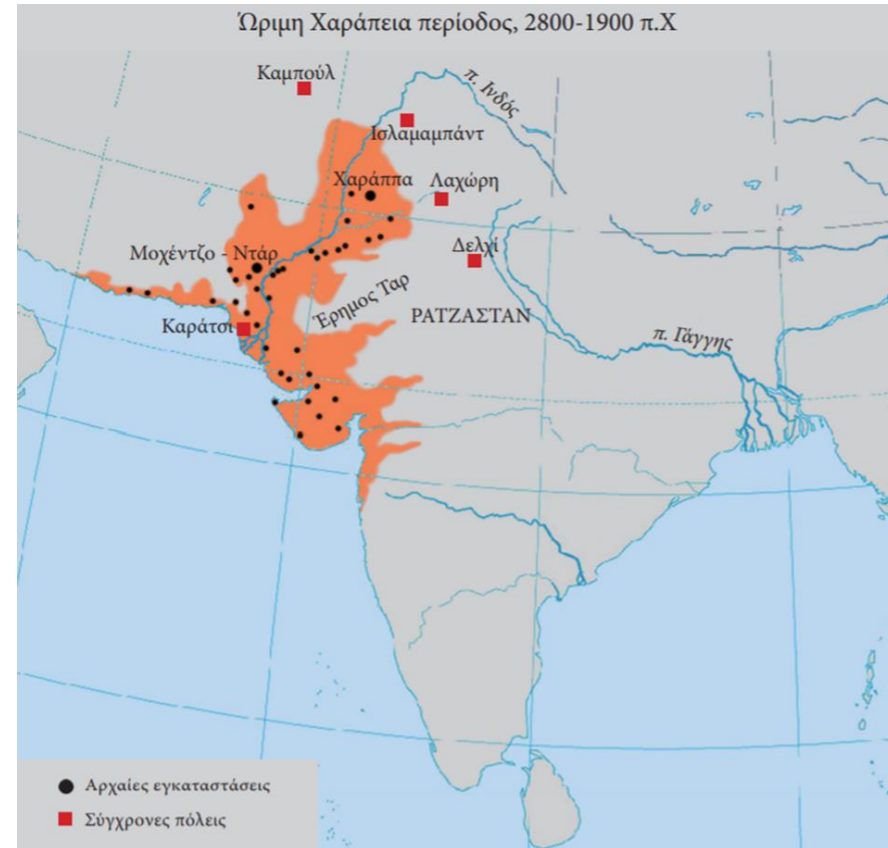
Έπη πολιτισμών στην κατέχουσα τα πρωτεία σε έκταση ινδική υποήπειρο

• Η εμφάνιση της γραφής και μεγάλης κλίμακας κοινωφελή παραγωγικά έργα

→ Μετά τη διαστρωμάτωση εμφανίστηκε η γραφή, κτίστηκαν ακροπόλεις για την προβολή και προστασία των ιερών χώρων, οργανώθηκε η χερσαία επικοινωνία με την ακμάζουσα ήδη επικράτεια των Σουμερίων και Ακκαδίων στη Μεσοποταμία και τις πρώτες αναπτυγμένες αγροτικές κοινωνίες τους.

→ Ακολούθησε η ανάπτυξη πόλεων προστατευμένων από εντυπωσιακά οχυρωματικά έργα, με ενσωματωμένη εμποροβιοτεχνική δραστηριότητα, μεγάλες σιταποθήκες και καλές υποδομές, ακόμα και αποχετευτικό δίκτυο για τις φτωχές συνοικίες. Η διάκριση των τάξεων είναι εμφανής από τα οικιστικά αποτυπώματα και η άσκηση των κοινωνικών εξουσιών δείχνει αποκεντρωμένη, δεν υπάρχουν επαρκή ίχνη ισχυρής κεντρικής εξουσίας, π.χ. ανάκτορα διακεκριμένου μεγέθους.

→ Ο πολιτισμός στην κοιλάδα του Ινδού γνώρισε τη μεγαλύτερη ανάπτυξή του από το 2.600 έως το 1.900 π.Χ., στην «Ωριμη Χαράπεια Περίοδο».

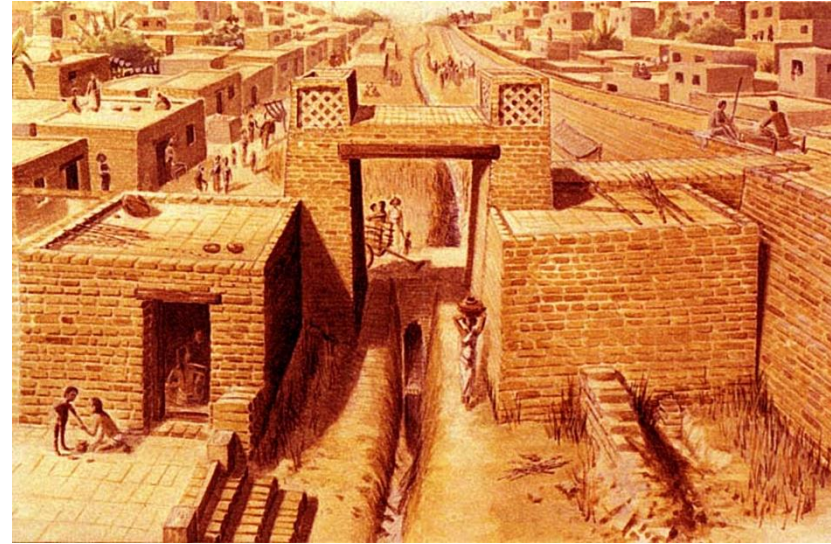

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Έπη πολιτισμών στην κατέχουσα τα πρωτεία σε έκταση ινδική υποήπειρο

• Η εμφάνιση της γραφής και μεγάλης κλίμακας κοινωφελή παραγωγικά έργα

→ Ο πολιτισμός στην κοιλάδα του Ινδού κατέρρευσε περί το 1.800 π.Χ. σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, με την εξαίρεση λίγων αστικών κέντρων που διατηρήθηκαν για άλλους τρεις αιώνες. Υπεύθυνος θεωρήθηκε παλαιότερα ο «ινδικός» κλάδος των εισβολέων της πρωτο-ινδοευρωπαϊκής οικογένειας, έφιπποι νομάδες από το Αφγανιστάν που εικάζεται ότι σάρωσαν με τα άρματα και το ιππικό τους τον εγκλωβισμένο γεωργικό και αστικό τρόπο ζωής.

→ Για άλλη μια φορά στην αρχαιολογία, νεώτερες διεπιστημονικές έρευνες αναδεικνύουν ως τουλάχιστον ισάξιο λόγο κατάρρευσης των κατεστημένων κοινωνικών εξουσιών την ενδογενή παρακμή της πληθυσμιακής παραγωγικής βάσης στην ευρύτερη περιοχή τους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, σημαίνουν γενεσιουργό αίτιο της κατάρρευσης ήταν η κλιματική αλλαγή. Ανιχνεύεται ξήρανση του κλίματος κατά τον δεύτερο αιώνα της 2ης π.Χ. χιλιετίας, με κύριο χαρακτηριστικό τη συρρίκνωση της δύναμης των μουσώνων και άμεσο επακόλουθο τη δραματική μείωση των βροχοπτώσεων στη λεκάνη απορροής που τροφοδοτεί το υδατικό πλέγμα του Ινδού.

→ Οι παραποτάμιοι πληθυσμοί άρχισαν να λιμοκτονούν, αναγκάστηκαν να μετακινηθούν ανατολικά προς τη λεκάνη του ποταμού Γάγγη που διατηρούσε την πλούσια υδροφορία του. Οι πηγές τροφοδοσίας των αστικών περιοχών σε γεωργοκτηνοτροφικά αγαθά και ανθρώπινους πόρους στέρεψαν.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Έπη πολιτισμών στην κατέχουσα τα πρωτεία σε έκταση ινδική υποήπειρο

• Η εμφάνιση της γραφής και μεγάλης κλίμακας κοινωφελή παραγωγικά έργα

- Εικάζεται εύλογα ότι όταν εμφανίστηκαν οι πρώτοι ινδοευρωπαίοι ιππείς προς το τέλος της 3ης και το ξεκίνημα της 2ης π.Χ. χιλιετίας, αποκρούστηκαν μπροστά στις πανύψηλες λίθινες οχυρώσεις των μεγάλων πόλεων, διότι διαρκούσε ακόμα η περίοδος της ακμής τους.
- Δύο αιώνες αργότερα επικράτησαν στην κοιλάδα του Ινδού, σε εποχή διάλυσης του προϋπάρχοντος κοινωνικού ιστού που στήριζε τις πόλεις.
- Επωφελήθηκαν προφανώς από την επέμβαση της φύσης στο υδατικό ισοζύγιο της κοιλάδας. Η κατάρρευση του μακραίωνου πολιτισμού της Χαράπα σηματοδοτείται από τη μαζική είσοδο ινδοευρωπαϊκών φύλων στην ευρύτερη περιοχή της, χωρίς να τεκμηριώνεται βίαιη όσμωση κατά την ανάμειξη με τους αυτόχθονες.
- Όπως συνέβη και στους άλλους ευρασιατικούς πολιτισμούς, οι ανατροπές στο κοινωνικό status quo μετά την άφιξη νέων πληθυσμών ακολουθούνται από «σκοτεινούς αιώνες». Πέρασαν χίλια περίπου χρόνια από την κατάρρευση του πολιτισμού στην κοιλάδα του Ινδού μέχρι την ανάδυση μιας νέας αξιόλογης κοινωνικής ανάπτυξης, το ξεκίνημα της οποίας αποδίδεται στην ανατολή της Εποχής του Σιδήρου πάνω από την ινδική υποήπειρο.
- Η χρήση του σιδήρου γενικεύτηκε τον 8^ο π.Χ. αιώνα, πυροδότησε την αύξηση της γεωργικής παραγωγής, λείανε τις αιχμηρές γωνίες στις αυστηρά διαστρωματωμένες κοινωνικές δομές που διαρκούσαν επί χιλιετίες. Ο κοινός πολιτισμικός χώρος της δυτικής Ινδίας κινήθηκε πρώτα προς την ανατολή και τον Γάγγη, στη συνέχεια επεκτάθηκε προς το κέντρο και την χερσόνησο στον νότο της υποηπείρου.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Έπη πολιτισμών στην κατέχουσα τα πρωτεία σε έκταση ινδική υποήπειρο

• Οι ιδεολογικές εξουσίες στην ινδική υποήπειρο

- Εικάζεται Στο ινδικό πάνθεον, η λατρεία του υπέρτατου θεού Σίβα διαθέτει τις βαθύτερες ρίζες. Ο Σίβα αναγνωρίζεται ως κήρυκας του διαλογισμού και προστάτης των ασκητών γιόγκι, καταστροφέας για να δημιουργήσει σε ένα ανώτερο επίπεδο. Η θρησκευτική αυτή παράδοση ανιχνεύεται στην πρώιμη μορφή της από τις πρώτες γεωργοκτηνοτροφικές χιλιετίες της Ινδίας, με την ανάπτυξη της Χαράπειας περιόδου στην κοιλάδα του Ινδού.
- Η λατρεία του θεού ακολουθούσε –όπως στις περισσότερες θρησκείες εκείνης της εποχής– ένα αιματηρό τελετουργικό για τη σύνθεση και διατήρηση της ιερής γνώσης (βέδα), με φορέα επιβολής τους Βραχμάνους, μια σκληρή άρχουσα τάξη ιερέων.
- Ως απόλυτοι ερμηνευτές της θρησκευτικής λατρείας, οι Βραχμάνοι προχώρησαν σταδιακά στην αυστηρή φύλαξη και της κοινωνικής ιεραρχίας. Μετά την άφιξη των ινδοευρωπαϊκών φύλων ανιχνεύονται στην κοιλάδα του Ινδού τέσσερις κλειστές κάστες: καλλιεργητές-εργάτες, έμποροι-αστοί, ιερείς-διδάσκαλοι και πολεμιστές-κυβερνήτες.
- Οι Ινδοί διένυσαν το μεγαλύτερο μέρος της ιστορίας τους, από την 3η π.Χ. χιλιετία μέχρι και τον 5ο π.Χ. αιώνα, υποταγμένοι σε μια ανελέητη ιδεολογική κυριαρχία, εγκλωβισμένοι στις παραπάνω τέσσερις κοινωνικές τάξεις, με φεουδαρχικές δομές κατά την άσκηση των κοσμικών εξουσιών.
- Μόλις κατά τον 4ο π.Χ. αιώνα άρχισαν να συνέρχονται από την ακραία διαστροφώδη κατάσταση και τα επιβαλλόμενα από την άρχουσα ιδεολογική κάστα των βραχμάνων ασφυκτικά τελετουργικά, πνευματικά και κοινωνικοοικονομικά δεσμά.

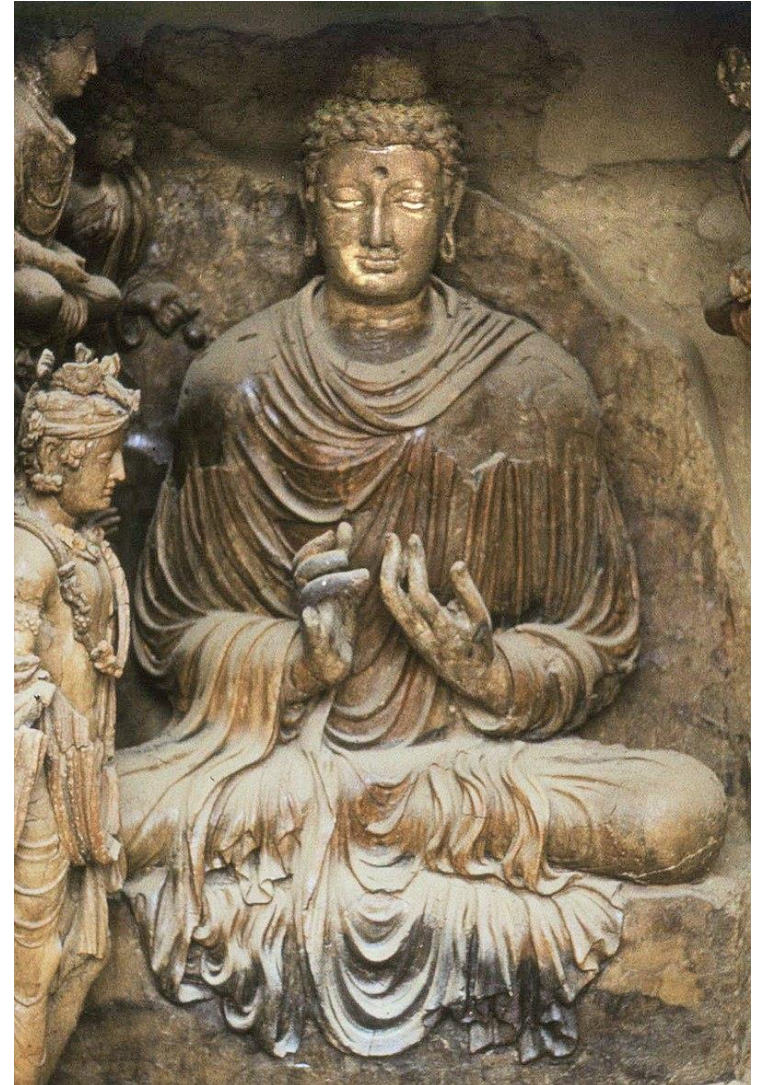

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Έπη πολιτισμών στην κατέχουσα τα πρωτεία σε έκταση ινδική υποήπειρο

- Η κυρίαρχη επίδραση του βουδισμού στα δρώμενα των ινδικών ιδεολογικών εξουσιών

- Αποφασιστική στη χαλάρωση των βραχμανικών αλυσίδων υπήρξε η συμβολή του βουδισμού, μιας νέας ιδεολογικής πηγής που υπέβασκε από την αρχή της 1ης π.Χ. χιλιετίας μέσω μακράς ακολουθίας από ξεχωριστούς «φωτισμένους» ανθρώπους, τους Βούδες.
- Ο βουδισμός αναδείχθηκε σε ευρεία πληθυσμιακή βάση περί το τέλος του 6ου π.Χ. αιώνα από τον Σιντάρτα Γκοτάμα (560 - 480 π.Χ.), γιο ηγεμόνα μικρού βασιλείου, το οποίο και εγκατέλειψε για να αποσυρθεί σε μοναστήρι.
- Οι πολυάριθμοι μαθητές του Βούδα Σιντάρτα Γκοτάμα αμφισβήτησαν τις καταχρηστικές κοινωνικές δομές και τη βία, κηρύσσοντας την αγάπη, την ελεημοσύνη, τη χαρά και τη γαλήνη. Η απολυταρχία των Βραχμάνων κλονίστηκε από την ανθρωπιά και την ευγένεια του βουδισμού, μετεξελίχθηκε και λειτούργησε ως υπόστρωμα του πολύ μεταγενέστερου ινδουισμού.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Έπη πολιτισμών στην κατέχουσα τα πρωτεία σε έκταση
ινδική υποήπειρο

- Η κυρίαρχη επίδραση του βουδισμού στα δρώμενα των ινδικών ιδεολογικών εξουσιών
  - Οι κοσμικές εξουσίες παρέμεναν, πάντως, απολυταρχικές, κατά το σύνηθες ασιατικό πρότυπο. Διακρίνονται εναλλασσόμενες περιόδους επέκτασης της επικράτειας των βασιλείων με συνενώσεις και νέων διασπάσεων σε πολλά μικρότερα βασίλεια.
  - Οι πρώτες αξιόλογες ενοποιήσεις βασιλείων υπό ενιαία κοσμική εξουσία ξεκίνησαν από την ανατολή, όπου διαμορφώθηκε μια μεγάλη επικράτεια με πρωτεύουσα την Παταλιπούτρα στον ανατολικό Γάγγη. Στη βόρεια Ινδία, τα δεκαέξι ανεξάρτητα βασίλεια του 6ου π.Χ. αιώνα είχαν ενοποιηθεί σε τέσσερα έναν αιώνα μετά.

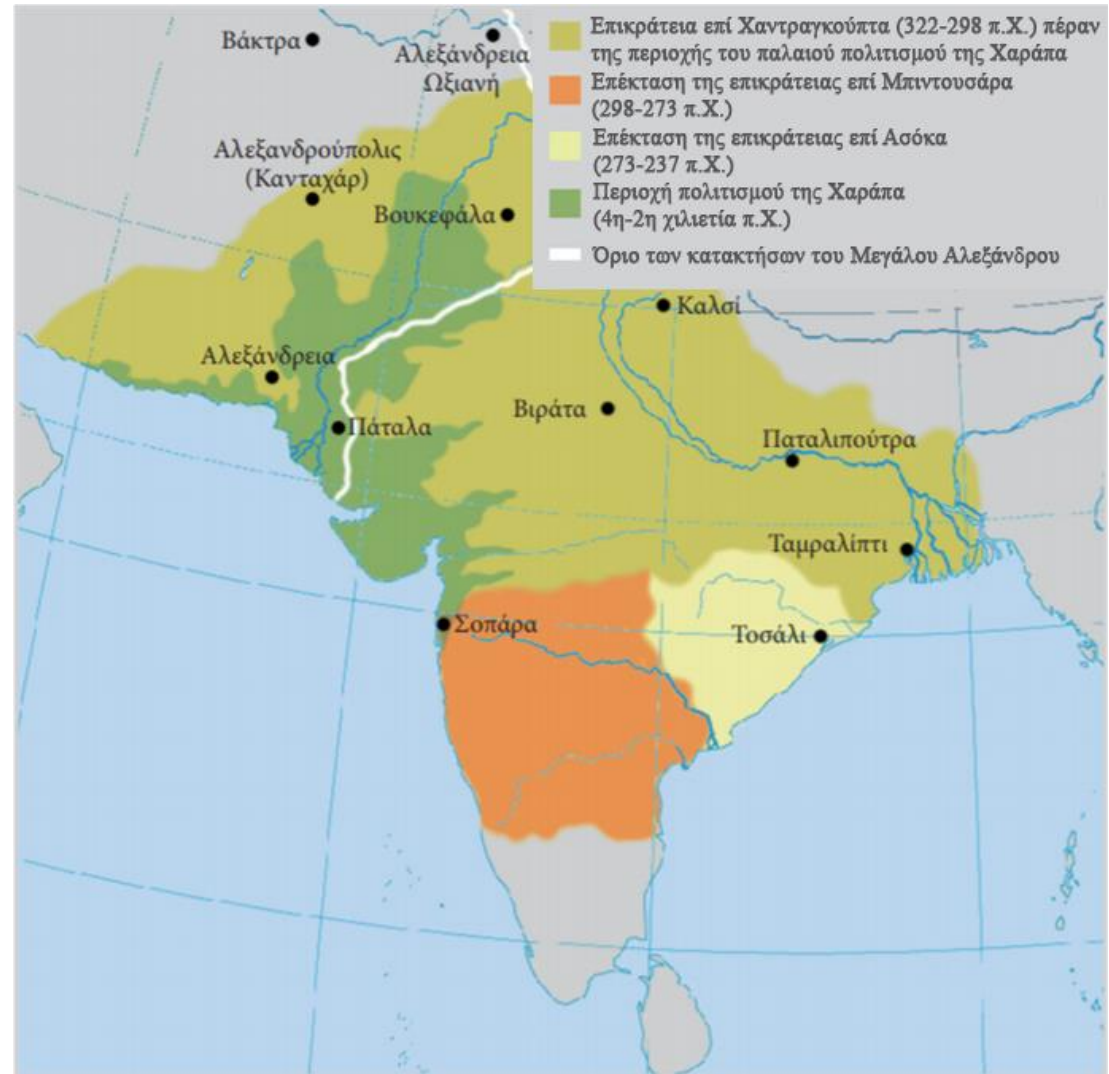

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Έπη πολιτισμών στην κατέχουσα τα πρωτεία σε έκταση ινδική υποήπειρο

- Η κυρίαρχη επίδραση του βουδισμού στα δρώμενα των ινδικών ιδεολογικών εξουσιών

→ Η αποφασιστική ενοποίηση μεγάλης κλίμακας ξεκίνησε στις αρχές του 4ου π.Χ. αιώνα από τη δύση: ο Τσαντραγκούπτα, ιδρυτής της δυναστείας των Μαουρύα, προχώρησε στη συγκρότηση μιας γιγάντιας για την εποχή αυτοκρατορίας, συγκροτημένης από τη δυτική, την κεντρική και τη νότια Ινδία. Το έργο της ενοποίησης συνεχίστηκε από τους διαδόχους του, με απόγειο στην επέκταση και τη συνοχή της αυτοκρατορίας κατά τον 3ο π.Χ. αιώνα επί Ασόκα (304-232 π.Χ.), εγγονού του ιδρυτή της δυναστείας Μαουρύα.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

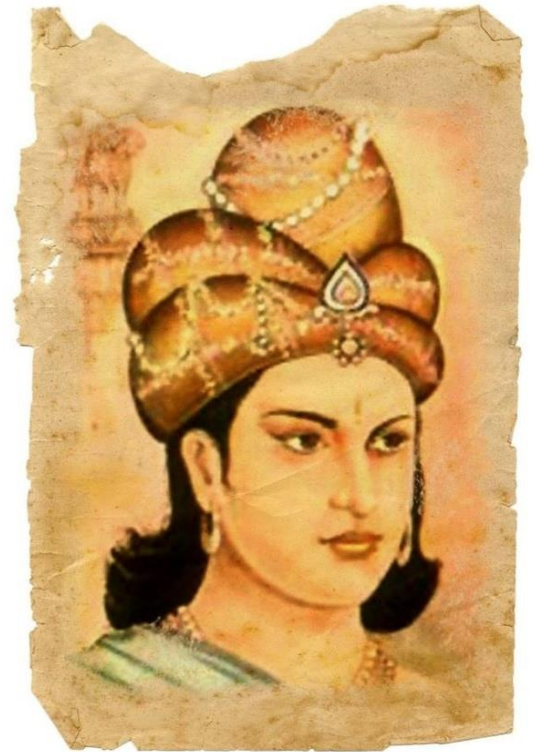
Έπη πολιτισμών στην κατέχουσα τα πρωτεία σε έκταση
ινδική υποήπειρο

- Η κυρίαρχη επίδραση του βουδισμού στα δρώμενα των ινδικών ιδεολογικών εξουσιών

→ Ο Ασόκα ανήλθε στον θρόνο το 273 π.Χ., πενήντα χρόνια μετά τον θάνατο του Αλεξάνδρου. Προσηλυτίστηκε στο βουδισμό και θυσιάσε την περαιτέρω επέκταση της αυτοκρατορίας του προς όφελος της εσωτερικής ευημερίας και ειρήνης, προβάλλοντας ένα σπάνιο παράδειγμα συμμόρφωσης κοσμικού άρχοντα στις θετικές για τον απλό άνθρωπο κατευθύνσεις μιας υπερβατικής ιδεολογίας.

→ Όλα μαζί συνθέτουν την «ομολογία πίστεως» του πρώην βραχμανιστή βασιλιά στο βουδισμό και ο βουδιστικός τροχός του Ασόκα κοσμεί τη σημαία της σημερινής δημοκρατίας της Ινδίας. Το έδικο του βασιλιά Ασόκα απεικονίζει τα στάδια ενοποίησης της Ινδίας από τους Μαουρύα. Με ξεχωριστό βαθύτερο χρωματισμό εντοπίζεται προς σύγκριση η έκταση του προαναφερθέντος πολιτισμού του Ινδού κατά την ώριμη Χαράπεια περίοδο.

→ Το έπος των Μαουρύα σβήνει κατά τον 2ο π.Χ. αιώνα. Επικράτησαν νέες διασπαστικές τάσεις, όταν εισβολείς από το βορρά και το ελληνοϊνδικό βασίλειο της Βακτριανής αποσταθεροποίησαν την απέραντη επικράτεια. Η διαστρωμάτωση ανέκτησε την παραδοσιακή ακαμψία της, το δικαίωμα της ιδιοκτησίας και της λήψης αποφάσεων επανήλθε ως αποκλειστικό προνόμιο στις κάστες των κυβερνητών-πολεμιστών και των ιερέων.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Έπη πολιτισμών στην κατέχουσα τα πρωτεία σε έκταση ινδική υποήπειρο

- **Η κυρίαρχη επίδραση του βουδισμού στα δρώμενα των ινδικών ιδεολογικών εξουσιών**
  - Στη διάρκεια των πρώτων μεταχριστιανικών αιώνων αναδύθηκε και άρχισε να ακμάζει στην Ινδία μια εξελιγμένη μορφή της βραχμανικής θρησκευτικής παράδοσης, ο ινδουισμός. Είχε εμποτιστεί με τη βουδιστική διδασκαλία, οι βέδες ήταν πλέον απαλλαγμένες από τις ιδεολογικές ακρότητες και την τελετουργική βία του απώτερου παρελθόντος.
  - Ο ινδουισμός και οι βέδες που τον προδιαγράφουν προσφέρει στο ποίμνιο αυξημένους βαθμούς ελευθερίας, διότι δεν πηγάζει από την αποκάλυψη της αναλλοίωτης αλήθειας σε συγκεκριμένο προφήτη. Ο πιστός επιλέγει τον θεό – δημιουργό του στα πλαίσια του καθολικού νόμου που διέπει έναν κόσμο σε διαρκή ανακύκλωση. Η σωτηρία του ανθρώπου θεμελιώνεται στην εσωτερική και κοινωνική πειθαρχία, διευκολύνεται από την κατάκτηση της γνώσης και μπορεί να αξιοποιήσει τη νέα ευκαιρία που προσφέρει η επαγγελόμενη μετενσάρκωση.
  - Η απήχηση του βουδισμού μειώθηκε αισθητά στους περισσότερους πληθυσμούς της ινδικής υποήπειρου από τον 4ο μ.Χ. αιώνα και μετά. Κυριάρχησε ο ινδουισμός και ακολουθείται σήμερα από ένα δισεκατομμύριο πιστούς. Κατέχει ως θρησκεία την τρίτη σε αριθμό πιστών θέση στην ανθρωπότητα, μετά τον χριστιανισμό και τον ισλαμισμό.
  - Ο βουδισμός έγινε γνωστός στην Κίνα από τη βόρεια Ινδία τον 1ο μ.Χ. αιώνα, διαδόθηκε και κατέλαβε σημαίνουσα ιδεολογική θέση μέχρι τον 5ο αιώνα. Κατέκτησε και άλλες χώρες της νοτιοανατολικής Ασίας, όπως την Ταϊλάνδη, την Ιαπωνία, τη Βιρμανία, την Κεϋλάνη κ.λπ. Αριθμεί σήμερα περί το μισό δισεκατομμύριο πιστούς.

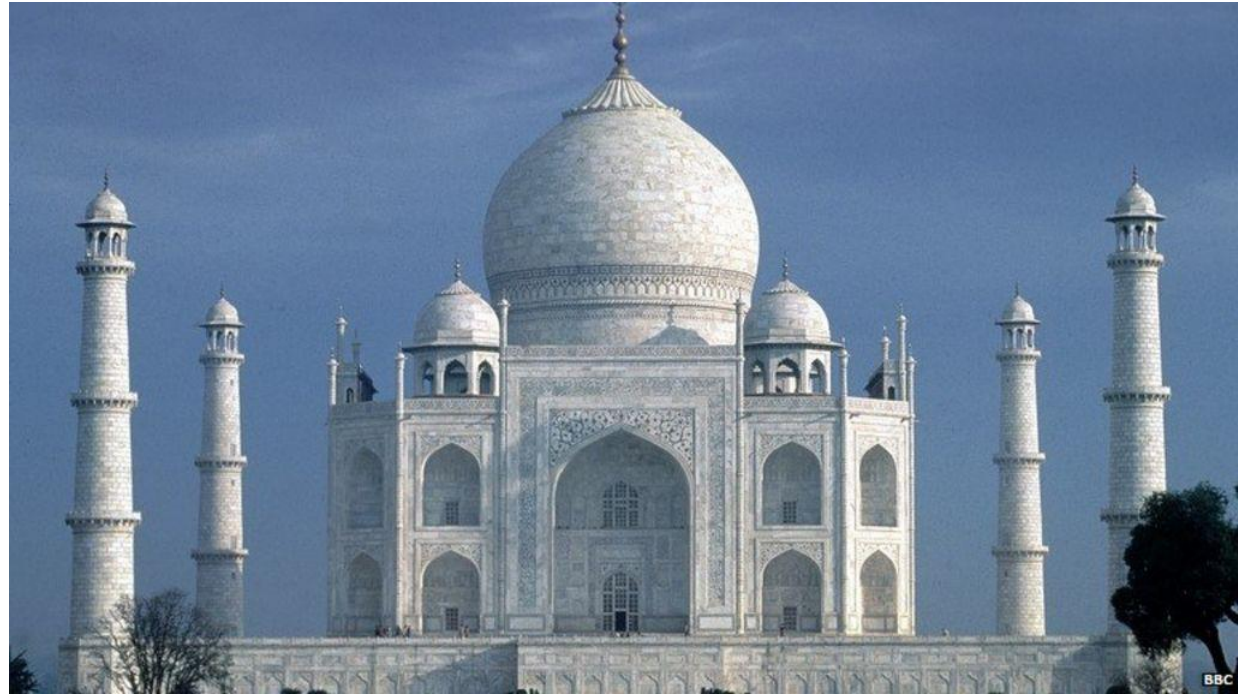
Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Έπη πολιτισμών στην κατέχουσα τα πρωτεία σε έκταση ινδική υποήπειρο

- Η κυρίαρχη επίδραση του βουδισμού στα δρώμενα των ινδικών ιδεολογικών εξουσιών

→ Το Ισλάμ άρχισε να εισχωρεί στην βόρεια Ινδία με τους Άραβες, όταν κατέλαβαν τον 7ο αιώνα την κοιλάδα του Ινδού. Οι συνεχείς πόλεμοι μεταξύ των μεγάλων ινδικών βασιλείων διέσπασαν τη χώρα σε πολλά κρατίδια από τον 8ο αιώνα και μετά, ευνοώντας τη νέα ιδεολογική διεξόδυση.

→ Μερικούς αιώνες αργότερα, οι επιθετικές επεκτάσεις των εξισλαμισμένων εδραίωσαν την κυριαρχία τους στην περιοχή του σημερινού Πακιστάν. Το 1192 οι μουσουλμάνοι ίδρυσαν ένα ισχυρό σουλτανάτο με πρωτεύουσα το Δελχί: Κατά τους επόμενους τρεις αιώνες και μέχρι τις αρχές του 16ου, η Ινδία ήταν χωρισμένη σε μουσουλμανικά σουλτανάτα στο βορρά και ινδουιστικά κράτη στο νότο.

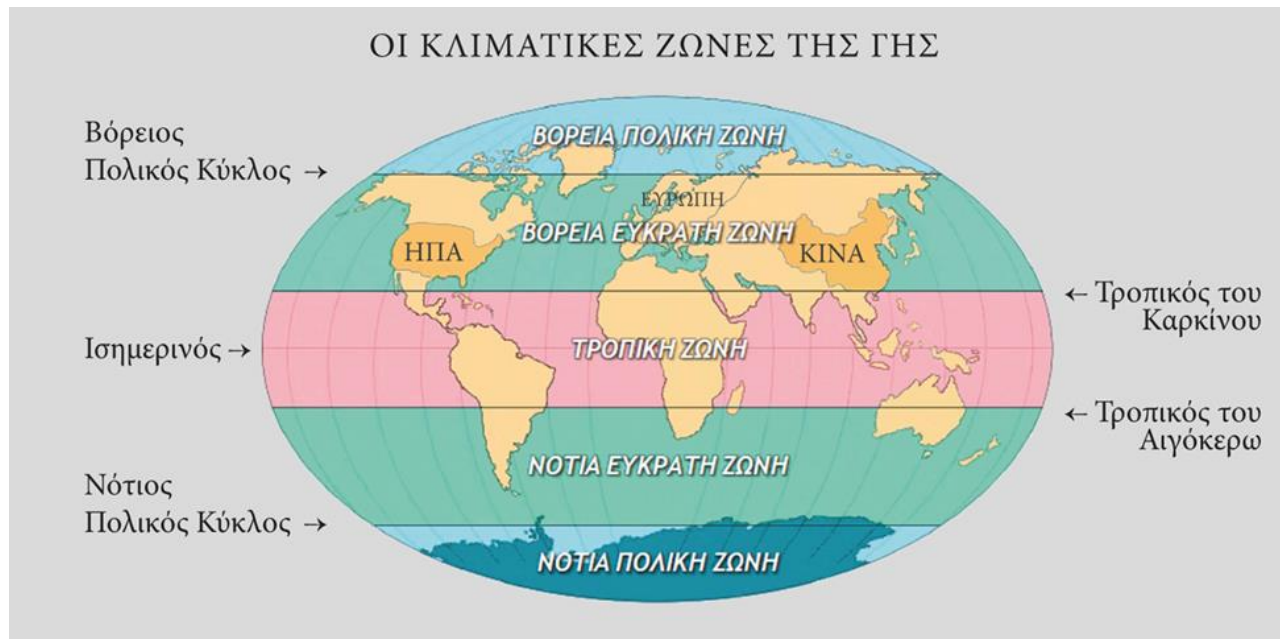

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας
της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

• Η εποποιία της Κίνας μέχρι τον 19ο αιώνα

- Η σημερινή Κίνα δεσπόζει κατ’ αρχάς ως προς την έκταση και τον πληθυσμό της μεταξύ όλων των χωρών που βρίσκονται –τύχη αγαθή– στις δύο εύκρατες ζώνες του πλανήτη.
- «Πατάει» με τα δύο γιγαντιαία πέλματά της στα εδάφη της κεντρικής και ανατολικής Ασίας. Οριοθετείται εντός περιοχής 9,6 εκατομμυρίων km² έναντι 9,4 των Η.Π.Α., φιλοξενώντας πεντέμισι φορές μεγαλύτερο πληθυσμό (1.375 εκατομμύρια οι κάτοικοι στην Κίνα έναντι 249 εκατομμυρίων στις Η.Π.Α.).
- Μόνον η Ρωσία και ο Καναδάς υπερέχουν σε παγκόσμια κλίμακα ως προς την έκταση της επικράτειάς τους, πλην όμως τα δύο τρίτα των εδαφών τους εκτείνονται πέραν των 60° βόρειου γεωγραφικού πλάτους, διεισδύοντας αισθητά και στην πολική ζώνη.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

• Η εποποιία της Κίνας μέχρι τον 19ο αιώνα

→ Από το ξεκίνημα της κοινωνικής διαστρωμάτωσης στις γεωργοκτηνοτροφικές κοινωνίες μέχρι τις μέρες μας, οι Κινέζοι κατέχουν αδιάλειπτα ως εθνότητα την πρώτη σε πληθυσμιακό μέγεθος θέση στην ανθρωπότητα. Κατέκτησαν επιπλέον και διατήρησαν την «πρώτη σε όλα» θέση καθ' όλη τη διάρκεια των πέντε χιλιάδων χρόνων επικυριαρχίας της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής στο κοινωνικοοικονομικό και πολιτικό γίγνεσθαι (μέσα 4ης π.Χ. χιλιετίας έως τα μέσα της 2ης μ.Χ. χιλιετίας).

→ Από τα πεπραγμένα της τελευταίας πεντηκονταετίας και τους τρέχοντες αναπτυξιακούς δείκτες της, τεκμαίρεται ότι η Κίνα προχωρεί ακάθεκτη για την ανάκτηση της απολεσθείσας μετά τον 15ο αιώνα «πρώτης σε όλα» θέσης της, με χρονικό ορίζοντα επίτευξης του στόχου το τέλος της πρώτης πεντηκονταετίας κατά την τρέχουσα 3η μ.Χ. χιλιετία (≈ 2050).

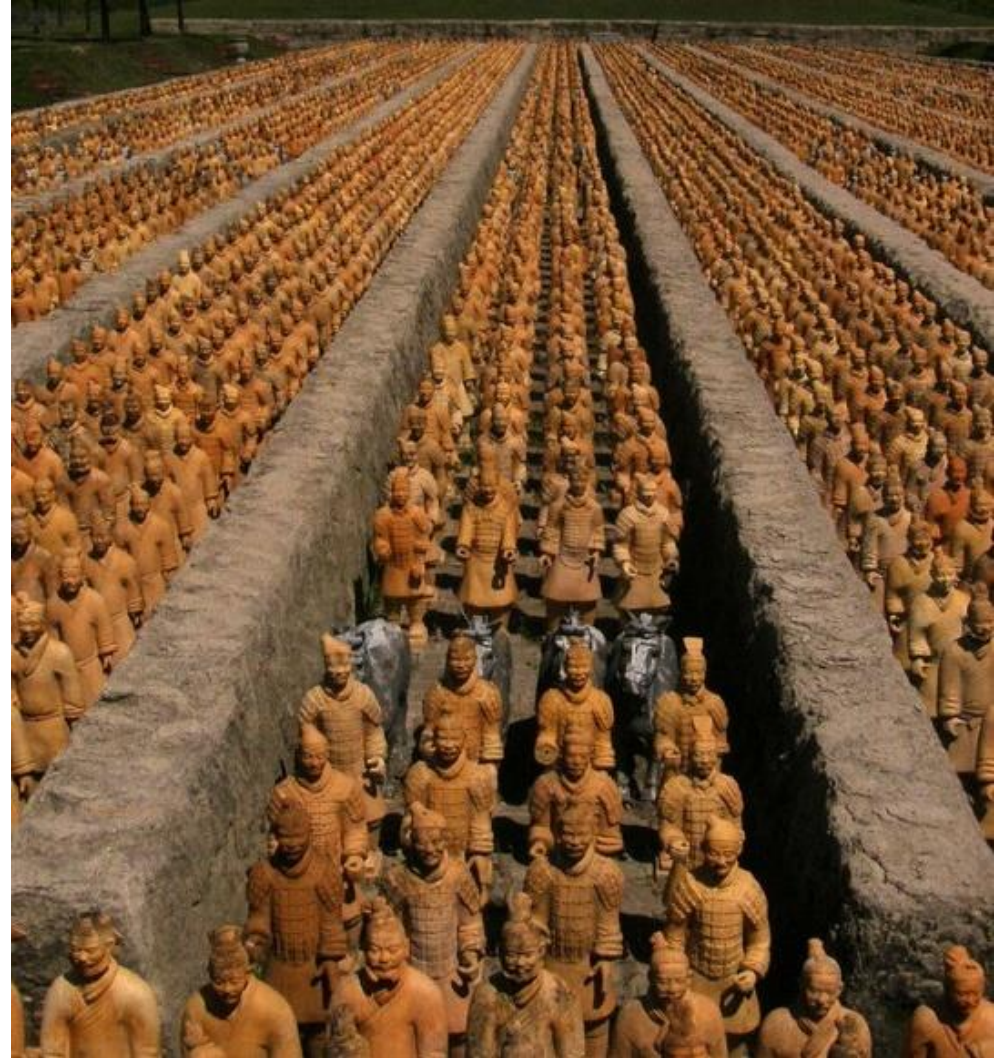

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

*Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας
της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής*

- **Προϊστορικοί χρόνοι**

→ Από το ξεκίνημα της κοινωνικής διαστρωμάτωσης στις γεωργοκτηνοτροφικές κοινωνίες μέχρι τις μέρες μας, οι Κινέζοι κατέχουν αδιάλειπτα ως εθνότητα την πρώτη σε πληθυσμιακό μέγεθος θέση στην ανθρωπότητα. Κατέκτησαν επιπλέον και διατήρησαν την «πρώτη σε όλα» θέση καθ' όλη τη διάρκεια των πέντε χιλιάδων χρόνων επικυριαρχίας της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής στο κοινωνικοοικονομικό και πολιτικό γίνεσθαι (μέσα 4ης π.Χ. χιλιετίας έως τα μέσα της 2ης μ.Χ. χιλιετίας).

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

• Προϊστορικοί χρόνοι

- Τα εδάφη της Κίνας υποδέχθηκαν πριν από εξήντα με πενήντα χιλιάδες χρόνια τη δεύτερη φάση εποικισμών του *homo sapiens*, μέσω των νέων ορμητηρίων του στη νότια Ασία. Κατέχουν και το προνόμιο του πλέον φιλόξενου καταφυγίου για τον «εξάδελφο» *homo erectus*, το πλέον μακρόβιο είδος του γένους μας *homo*.
- Στο σπήλαιο Τσουκουτιέν της βόρειας Κίνας, περί τα σαράντα km νοτιοδυτικά του Πεκίνου, ανακαλύφθηκαν τη δεκαετία του 1920 τα πλουσιότερα μέχρι σήμερα απολιθώματα *homo erectus*, πενήντα τουλάχιστον άτομα με αρκετές χιλιάδες λίθινα εργαλεία. Έγιναν γνωστά στη διεθνή επιστημονική κοινότητα ως οι «άνθρωποι του Πεκίνου», με υποτιμημένη από τους τότε ειδικούς την ηλικία των απολιθωμάτων.
- Νεότερες έρευνες σε επάλληλα γεωλογικά στρώματα με ακριβέστερες χρονολογήσεις καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι τα πλούσια σε πανίδα, χλωρίδα και υδατικούς πόρους ασβεστολιθικά σπήλαια στην περιοχή εκείνη (υπόγειες της οροσειράς Γιανσάν) φιλοξενούσαν αδιάλειπτα τον *homo erectus* επί τριακόσιες τριάντα χιλιάδες χρόνια τουλάχιστον, μεταξύ 700.000 και 470.000 χρόνων από τις μέρες μας.
- Η ηλικία των σκελετικών ευρημάτων και του οπλοστασίου που χρησιμοποιούσε η συγκεκριμένη μικρή κοινωνία είναι της τάξεως των 670.000 χρόνων.
- Αξιοθαύμαστο παραμένει το γεγονός ότι ο *homo erectus* επιβίωνε στη βόρεια Κίνα και σε εποχές παγετώνων, με βεβαιωμένα τα 51.000 χρόνια της περιόδου Günz και εκτιμώμενη μέση ετήσια θερμοκρασία γύρω στους μηδέν βαθμούς Κελσίου.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας
της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- **Προϊστορικοί χρόνοι**

- Η κοιτίδα της εθνότητας των σημερινών Κινέζων εντοπίζεται στις πρώτες γεωργοκτηνοτροφικές φυλές που είχαν αναπτυχθεί στο λεκανοπέδιο του Κίτρινου ποταμού κατά την 7η π.Χ. χιλιετία. Εκτιμάται ότι οι συγκεντρωμένες περί τον Κίτρινο ποταμό ομάδες οικογενειών κυνηγών-τροφοσυλλεκτών homo sapiens επινόησαν ενδογενώς την καλλιέργεια φυτών της επιλογής τους, με καθυστέρηση μιας περίπου χιλιετίας έναντι των πρώτων γεωργών στη Μεσοποταμία.
- Στο νέο λίκνο επαναλήφθηκε το επικοινωνιακό άλμα μεταξύ των ομάδων οικογενειών, συγκροτήθηκαν οι αταξικές φυλές με τις εξειδικεύσεις για τη διαχείριση της νέας παραγωγικής διαδικασίας. Την 6η και 5η π.Χ. χιλιετία πολλαπλασιάστηκε η πυκνότητα εγκατάστασης γεωργών στο ένα και πλέον εκατομμύριο km² της εύφορης πεδινής περιοχής του Κίτρινου ποταμού.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

• Προϊστορικοί χρόνοι

- Η πλούσια υδροφορία του ποταμού αναπλήρωνε τη χαμηλή βροχόπτωση και οι ετήσιες πλημμύρες ευνοούσαν την καλλιέργεια δημητριακών, κυρίως ρυζιού. Η κοινωνικοοικονομική άνθηση οδήγησε και στις αστικοποιήσεις, αναδύθηκαν τα πρώτα μνημειακά κτίσματα του κινεζικού πολιτισμού.
- Το σημαίνουν είναι ότι ανιχνεύονται ήδη από τις αρχές της 5ης π.Χ. χιλιετίας, χίλια και πλέον χρόνια πριν από την κοινωνική διαστρωμάτωση και τη συγκρότηση πολυφυλετικών επικρατειών, κατασκευές φραγμάτων εκτροπής των υδάτων και κανάλια διανομής για την άρδευση εδαφών σε ευρύτατη περιοχή.
- Στις αρχές της 4ης π.Χ. χιλιετίας ιχνηλατούνται συγκοινωνιακά και λοιπά έργα ανάπτυξης της πρωτογενούς παραγωγής, παρόχθια έργα στο πλήθος των πλωτών παραποτάμων για την επικοινωνία μεταξύ γειτονικών περιοχών. Αποδεικνύεται ότι και στο δεύτερο μεγάλο λίκνο επινόησης και ανάπτυξης της γεωργοκτηνοτροφίας, τα διαφυλετικά κοινωφελή έργα δεν προϋπέθεταν την ύπαρξη κοινωνικής διαστρωμάτωσης με τις συγκεντρωτικές-επιτακτικές εξουσίες μιας ολιγαρχίας.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

*Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας
της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής*

- **Το έπος των Κινέζων κατά τις πρώτες δύομισι ιστορικές χιλιετίες**

→ Η Περί τα μέσα της 4ης π.Χ. χιλιετίας εμφανίζονται κατά μήκος των παρόχθιων περιοχών του Κίτρινου ποταμού αστικοποιημένες περιοχές με έκδηλη την κοινωνική διαστρωμάτωση. Οι μεγαλόπρεποι τειχισμοί γύρω από ισχυρούς πόλους συγκεντρωτικής εξουσίας αναδεικνύουν τις αυξημένες δυνατότητες των αρχόντων στην κινητοποίηση πλήθους εργατικών χεριών από τις υποτελείς τάξεις. Κατά τους δυο τελευταίους αιώνες της 4ης π.Χ. χιλιετίας τεκμηριώνεται από πλήθος ευρημάτων η διάδοση της χύτευσης των κραμάτων του χαλκού. Η χρονική υστέρηση εισόδου της βόρειας Κίνας στην εποχή του Χαλκού έναντι της νότιας Μεσοποταμίας δεν ξεπερνά τα εκατό με εκατόν πενήντα χρόνια.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας
της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- Το έπος των Κινέζων κατά τις πρώτες δύομισι ιστορικές χιλιετίες

- Η Κίνα διάνυσε τα πρώτα χίλια επτακόσια χρόνια της ιστορικής της διαδρομής (μέσα 4ης μέχρι αρχές 2ης π.Χ. χιλιετίας) με κυρίαρχη τη φεουδαρχική δομή σε πολύ μεγάλα μοναδιαία μεγέθη, ανάλογα της μέσης έκτασης των βαρβαρικών βασιλείων κατά τον πρώιμο μεσαίωνα στη μεταρωμαϊκή Ευρώπη.
- Υπό την αδιαφιλονίκητη επικυριαρχία της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής στο κοινωνικοοικονομικό και πολιτισμικό γίνεσθαι, οι τοπικοί κυβερνήτες του Βορρά εστίασαν στις νέες καλλιεργήσιμες εκτάσεις το κύριο αντικείμενο του πόθου τους και τον ικανοποιούσαν μέσω της συνεχούς επέκτασης προς τον εύφορο Νότο.
- Η πλούσια υδροφορία στον Κυανό ποταμό και το μεγαλύτερο σε σχέση με τη Βόρεια Κίνα μέσο ετήσιο ύψος βροχής στη λεκάνη απορροής του προσέφεραν διαδοχικές σοδειές ρυζιού μέσα στο ίδιο έτος, επιτρέποντας τη συντήρηση αναλογικά μεγαλύτερου πληθυσμού.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- Το έπος των Κινέζων κατά τις πρώτες δύομισι ιστορικές χιλιετίες
  - Οι κοινωνικές δομές και οι κοινωφελείς υποδομές στις κινεζικές κρατικές οντότητες της 3ης π.Χ. χιλιετίας υπερείχαν σαφώς έναντι των συγχρόνων τους στο πολυφυλετικό κράτος των Σουμερίων και Ακκαδίων στη Μεσοποταμία ως προς το διαχρονικό πολιτικό ζητούμενο από την άρχουσα τάξη, την αναβάθμιση του κοινού περί «δικαίου κόσμου» αισθήματος.
  - Παρείχαν ικανοποιητική ποιότητα διαβίωσης στις υποτελείς τάξεις. Η ακραία διαστρωμάτωση είχε περιοριστεί με την κατάργηση της δουλοπαροικίας.
  - Οι τοπικοί άρχοντες είχαν διαγνώσει τα δικά τους οικονομικά οφέλη από την αύξηση της παραγωγικότητας όταν ενίσχυναν την τάξη των ελεύθερων αγροτών και προφανώς εκτιμούσαν την κοινωνική ευστάθεια που δημιουργούσε η ισχυροποίηση της μικρομεσαίας τάξης του πληθυσμού.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας
της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- Το έπος των Κινέζων κατά τις πρώτες δύομισι ιστορικές χιλιετίες
  - Κατά τη 2η π.Χ. χιλιετία, εμφανίζονται υπό τη δυναστεία Σανγκ (περ. 1700 - 1046 π.Χ.) τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της υπεροχής του κινεζικού πολιτισμού: διαδεδομένη χρήση της γραφής και αξιοκρατικά διαμορφωμένη διοικητική ιεραρχία.
  - Η υπό χαλαρή κεντρική εξουσία επικράτεια εκτεινόταν σε δύο εκατομμύρια km². Ήταν διπλάσια της ινδικής κατά την ώριμη Χαράπεια περίοδο και τετραπλάσια της σημερινής Γαλλίας, αν και κάλυπτε μόνο το ένα πέμπτο της σημερινής κινεζικής επικράτειας.
  - Τα γραπτά ντοκουμέντα μας πληροφορούν για τις παραγωγικές και πολιτιστικές επιδόσεις στην τότε κινεζική επικράτεια. Ενισχυμένες από την κηδεμονία της Κίνας στις γειτονικές περιοχές, ξεπερνούσαν κατά το δεύτερο μισό της 2ης π.Χ. χιλιετίας τις αντίστοιχες των αυτοκρατοριών της εποχής τους στην Εύφορη Ημισέληνο υπό τους Χετταίους και, μετά την κατάρρευση των Χετταίων, τους Ασσύριους.

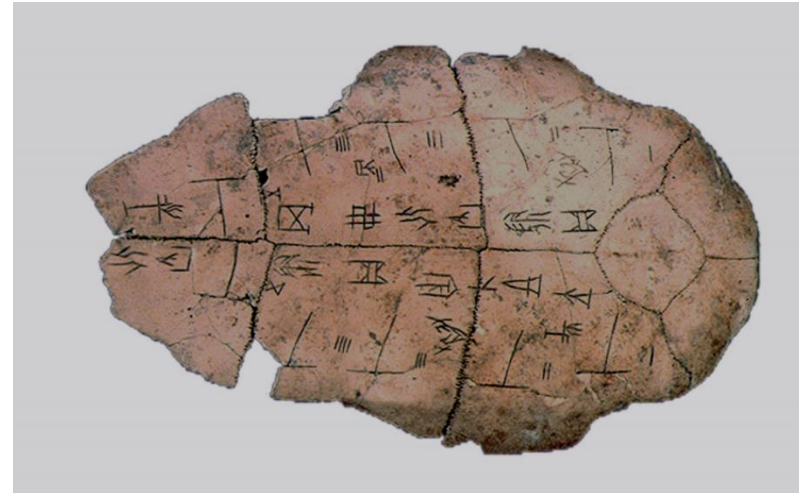

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

• Ιδεολογική και γλωσσική πρωτοπορία στη θεμελίωση των κοινωνικών εξουσιών

- Πολλές απόψεις έχουν διατυπωθεί για τις πηγές των αλληλοεμπλεκόμενων δικτύων εξουσιών που διαμόρφωσαν την κοινωνικοοικονομική, στρατιωτική, πολιτική και πολιτισμική πρωτοπορία των Κινέζων από πολύ πρώιμες εποχές. Οι ίδιοι υποστηρίζουν, εύγλωττα και εύλογα, ότι η συγκριτικά ταχύτερη πρόοδος, που ανιχνεύεται και στις τελευταίες δύο προϊστορικές χιλιετίες, οφείλεται στην ανθρωποκεντρική ιδεολογική τους βάση.
- Σε αντίθεση με τους περισσότερους άλλους λαούς της Ευρασίας, οι Κινέζοι δεν απέδωσαν στην άμεση θεϊκή παρέμβαση τη δημιουργία της ανθρωπότητας και την αποκάλυψη υπερβατικών ιδεολογιών. Θεώρησαν ότι τα μεγάλα δώρα της ζωής προς κάθε νέα γενιά μεταφέρονται από φωτισμένα μέλη της που έχουν το χάρισμα της επικοινωνίας με τους προγόνους τους και κατ' επέκταση με τη συσσωρευμένη στον ουράνιο κόσμο σοφία.
- Η νομιμοποίηση της κοσμικής εξουσίας σε όλες τις βαθμίδες της ιεραρχίας δινόταν έμμεσα μόνον μέσω της θρησκείας, οι άρχοντες κυβερνούσαν επειδή οι πρόγονοί τους είχαν κριθεί από συνανθρώπους ως οι πιο άξιοι και οι ίδιοι έπρεπε να αποδεικνύουν ότι είναι οι πιο ικανοί απόγονοι και να επικοινωνούν μαζί τους για να εξασφαλίζουν την εύνοιά τους από το υπερπέραν.

Επιγραφή σε καύκαλο χελώνας, από το λατρευτικό κέντρο των Σανγκ στο σημερινό Ανυάνγκ της επαρχίας Χενάν, 13ος αιώνας π.Χ.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

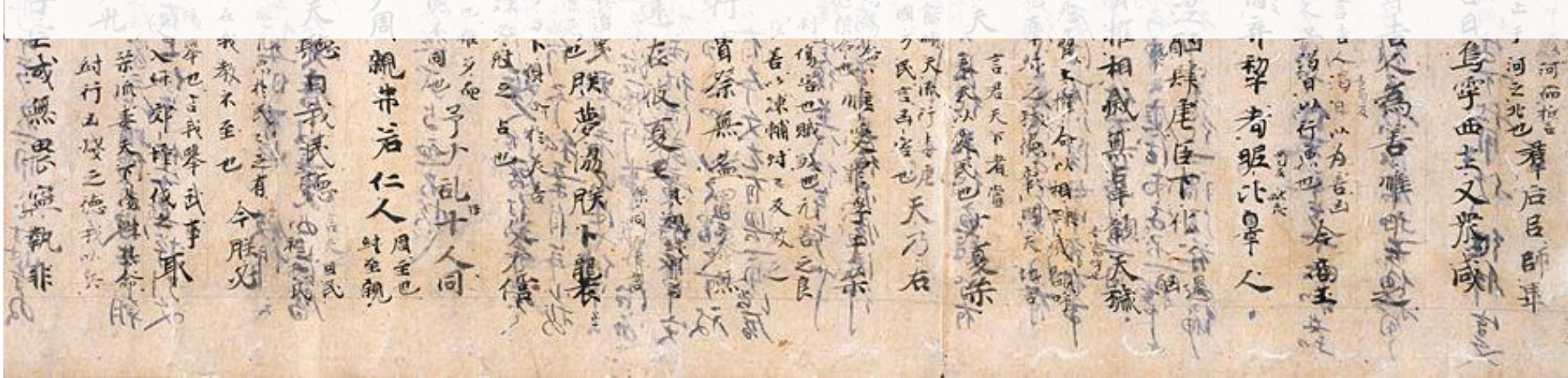
Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

• Ιδεολογική και γλωσσική πρωτοπορία στη θεμελίωση των κοινωνικών εξουσιών

→ Η κινεζική προφορική γλώσσα, κυρίαρχος κορμός της σινοτιβητικής οικογένειας γλωσσών, χαρακτηρίζεται από τις σημασιολογικές δυσκολίες κατά τη χρήση των λέξεων και τις μεγάλες διαφοροποιήσεις σε τοπικές διαλέκτους λόγω της ανάπτυξης των πληθυσμών σε ευρύτατη χωρική κλίμακα, γεγονός που επέβαλλε συχνά τη χρήση διερμηνέα για την ενδοκινεζική προφορική επικοινωνία.

→ Η συνακόλουθη δυσλειτουργία κατά τη διοίκηση του κράτους και την εμπέδωση εθνοτικής συνείδησης αντιμετωπίστηκε στο ξεκίνημα της δυναστείας Σανγκ (18ος αιώνας π.Χ.) από την πνευματική ηγεσία της χώρας με υποδειγματική σοφία και πληρότητα:

- ❖ Δομήθηκε η μία και μοναδική για όλους τους Κινέζους γραφή, ένα αριστούργημα σύνθεσης από φωνητικές συνιστώσες και σημασιολογικές ρίζες.
- ❖ Η κινεζική γραφή συναγωνίζεται σε δυσκολία προσέγγισης την ιερογλυφική των αρχαίων Αιγυπτίων.
- ❖ Το κατόρθωμα της εκμάθησής της περιχαράκωσε και καθιέρωσε τη διοικητική και πολιτιστική υπεροχή των Κινέζων επί του γειτονικού τους περιβάλλοντος.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- **Ιδεολογική και γλωσσική πρωτοπορία στη θεμελίωση των κοινωνικών εξουσιών**
  - Οι αρχές του κοινωνικού συμβολαίου των αρχόντων με τους υποτελείς και οι πρακτικές για την άσκηση των κοσμικών εξουσιών θεμελιώθηκαν στην Κίνα της 1ης π.Χ. χιλιετίας από δύο κυρίως σχολές σκέψης:
  - Εμπνευστής και καθοδηγητής της κυρίαρχης ιδεολογικής σχολής ήταν ο Κουνγκ-φου-τζου (551 - 479 π.Χ.), γνωστός στη Δύση ως Κομφούκιος. Δίδαξε ότι η ιδανική κοινωνία συντίθεται από ανθρώπους ικανούς να βελτιώνουν συνεχώς τις ηθικές αρετές τους με τη μόρφωση, την πειθαρχία και την ευπρέπεια.
  - Ο στόχος πραγματώνεται ως αρμονικό σύνολο, με τη συνεχή διδασκαλία για την τήρηση των ηθικών κανόνων από κυβερνώντες και κυβερνώμενους.
  - Η τήρηση των αρχών του Κομφούκιου επέβαλλε στον καλό ηγεμόνα την τήρηση τριών υποχρεώσεων: εκπαίδευση του λαού, ίση κατανομή των υλικών αγαθών και άσκηση της εξουσίας μόνο από τους ηθικά και πνευματικά άριστους.
  - Τηρουμένων των υποχρεώσεων αυτών από τους άρχοντες, οι αρχόμενοι είχαν καθήκον να εργάζονται και να υπακούουν, απολαμβάνοντας τα οφέλη της καλής διακυβέρνησης. Οι μεταγενέστεροι κομφουκιανιστές φιλόσοφοι δεν παρέλειπαν να υπενθυμίζουν στους κυβερνήτες ότι η εξουσία τους ήταν εξαρτημένη από τη θέληση του Ουρανού.
  - Το γνωστό αυτό ευχολόγιο περί ενάρετης συμπεριφοράς για τη διατήρηση της θεϊκής εύνοιας, σύνηθες όσο και υποκριτικό στην εφαρμογή του από τα ολιγαρχικά συστήματα εξουσίας, αναβαθμίζεται από τους κομφουκιανιστές ως κυρίαρχο ιδεολογικό θεμέλιο για την ορθή άσκηση των κοσμικών εξουσιών.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

• Ιδεολογική και γλωσσική πρωτοπορία στη θεμελίωση των κοινωνικών εξουσιών

- Με κύριο εκφραστή τον Σανγκ Γιανγκ (390 - 338 π.Χ.), διαμορφώθηκε ενάμιση αιώνα αργότερα η απολυταρχική σχολή ή σχολή των νομοδιδασκάλων. Προέβαλε ως βέλτιστο και αναγκαίο σύστημα κοσμικών εξουσιών το σκληρό και τεχνοκρατικό, με μοχλούς εφαρμογής τις άριστες διοικητικές δομές στην πολιτική και στρατιωτική εξουσία, στελεχωμένες από έμπειρους αξιωματούχους.
- Οι κύριοι στόχοι της διακυβέρνησης συνοψίζονταν στη μεγιστοποίηση των εδαφικών κτήσεων, των υλικών πόρων και της ισχύος του κράτους. Υπέρτατη κοσμική αξία θεωρήθηκε η άνευ όρων υποταγή στον εξοπλισμένο με αυστηρό θεσμικό πλαίσιο ηγεμόνα.
- Η εξουσία του ηγεμόνα κρινόταν μόνο από τη δυνατότητά του να ανταμείβει και να τιμωρεί, δεν ήταν υποχρεωμένος να δίνει το παράδειγμα ή να καθοδηγεί τους υπηκόους του. Οι εντολοδόχοι του όφειλαν να σέβονται τα καθήκοντά τους με το βλέμμα στραμμένο στην υλοποίηση χειροπιαστών, συγκεκριμένων και ποσοτικοποιημένων στόχων, όχι στη θεραπεία ιδεολογιών.
- Με την κεντρικά διοριζόμενη ιεραρχία και την κατάργηση κάθε ενδιάμεσης μορφής εξάρτησης, οι αγρότες απελευθερώνονται θεωρητικά από τον εναγκαλισμό των τοπικών αρχόντων. Τη θέση του περιφερειακού δυνάστη έπαιρνε βέβαια ένα υπερφιλόδοξο κράτος.
- Στην προτεινόμενη από τη σχολή των νομοδιδασκάλων ακραία μορφή απολυταρχισμού ίσχυε το δόγμα ότι ο άρχοντας ήταν ο μόνος που ήξερε τα πάντα, ενώ οι υπήκοοι δεν ήταν σε θέση να καταλάβουν οτιδήποτε, ούτε καν το προσωπικό τους συμφέρον.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- **Οι επόμενοι οκτώ μεταβατικοί αιώνες (1045 - 210 π.Χ.)**
  - Επί δυναστείας Τσόου (1045 - 256 π.Χ.) που διαδέχθηκε τη δυναστεία Σανγκ, εσωτερικές φιλοδοξίες και εξωτερικές πιέσεις από νομάδες εισβολείς στα βόρεια σύνορα διέσπασαν σταδιακά τη χαλαρή δομή της επικράτειας. Κατά τον 8ο π.Χ. αιώνα είχαν συγκροτηθεί επί της ουσίας ανεξάρτητα βασίλεια που ανακάλυψαν –όπως συνέβη και στην αρχαία Ελλάδα– τη φοβερή πολεμική μηχανή της πυκνής φάλαγγας βαριά οπλισμένων πεζικάριων.
  - Η στρατολόγηση εκατοντάδων χιλιάδων πολεμιστών από τους τοπικούς άρχοντες αποδεικνύει τις δυνατότητες του κινεζικού φεουδαρχικού συστήματος να κινητοποιεί οργανωμένους στρατούς σε άλλης τάξεως μεγέθη.
  - Εντούτοις, παρά την υπεροχή της σε ανθρώπινο δυναμικό και την κατασκευή –πολύ αργότερα– ενός εντυπωσιακού μεγάλου τείχους, η διασπασμένη σε αλληλοϋποβλεπόμενες επαρχίες Κίνα δεν ήταν σε θέση να προστατεύσει τα βόρεια σύνορά της από επιδρομές νομαδικών φύλων.
  - Οι επώδυνες για τον αγροτικό κυρίως πληθυσμό συγκρούσεις μεταξύ φιλόδοξων τοπικών αρχόντων και οι εισβολές από τον Βορρά ισχυροποίησαν σταδιακά στο κοινό αίσθημα το ιδεολόγημα περί υπεροχής της ισχυρής συγκεντρωτικής-επιτακτικής αυτοκρατορικής εξουσίας.

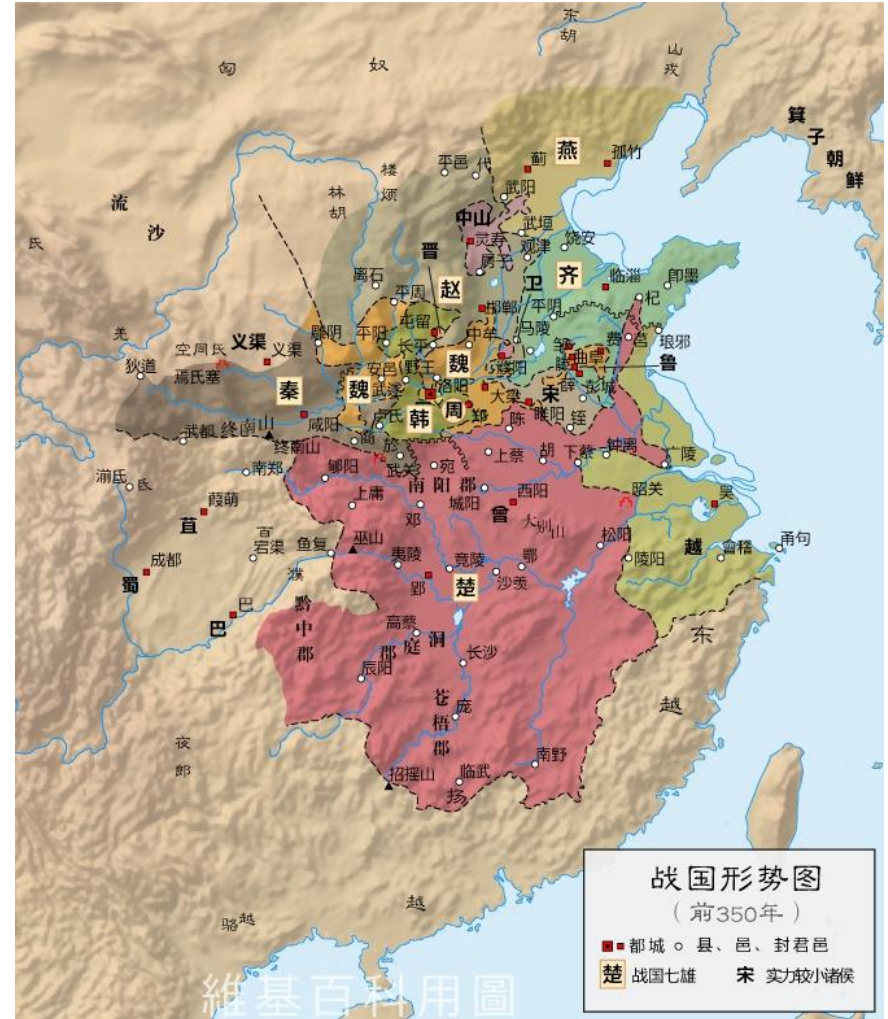
Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας
της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- Οι επόμενοι οκτώ μεταβατικοί αιώνες (1045 - 210 π.Χ.)

→ Κατά τους 5ο και 4ο π.Χ. αιώνα κορυφώθηκε η μάχη μεταξύ φεουδαρχών για την επικράτηση του ισχυρότερου. Ο στόχος της ενοποίησης των φεουδαρχιών (των επτά μαχόμενων πολιτειών κατά την ιστορική παράδοση) επιτεύχθηκε το 221 π.Χ., μετά την πτώση της δυναστείας Τσόου, από τον Τσιν Σι Χουάνγκ-τι, πρώτο αυτοκράτορα με την ελληνιστική και ρωμαϊκή έννοια του όρου.

→ Από το κύριο όνομά του (Τσιν) βαπτίστηκε ως Κίνα το σύνολο της αχανούς επικράτειας (Chine, China). Η έκτασή της είχε τριπλασιαστεί από την εποχή της δυναστείας Σανγκ, έφτανε τα έξι εκατομμύρια km², κάλυπτε τα δύο τρίτα των εδαφών της σημερινής Κίνας.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας
της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

• Οι επόμενοι οκτώ μεταβατικοί αιώνες (1045 - 210 π.Χ.)

- Ο Τσιν Σι Χουάνγκ-τι (259 - 210 π.Χ.) περιγράφεται από τη δυτική ιστοριογραφία ως αυτοκράτορας ισάξιος σε ικανότητες αλλά υπέρτερος σε ωμότητες του Αλεξάνδρου και του Ιουλίου Καίσαρα:
- Εφάρμοσε καθ' υπερβολήν τις ακραίες απολυταρχικές αρχές και πρακτικές της σκληρής σχολής των νομοδιδασκάλων.
  - ❖ Ένωσε διά πυρός και σιδήρου τη χώρα αρχίζοντας από τη διάλυση της φεουδαρχικής δομής της.
  - ❖ Έκαψε τα βιβλία των κομφουκιανιστών –μαζί τους και ορισμένους «αμετανόητους» στοχαστές που αντιδρούσαν στις ωμές αρχές της διακυβέρνησής του–.
  - ❖ Περιορίσε κάθε τοπική πολιτιστική παράμετρο και παράδοση.
- Η χώρα αναδιοργανώθηκε σε 36 διοικητικές περιφέρειες με ενιαίο νόμισμα, τυποποίηση μέτρων και σταθμών, διάνοιξη αξιόπιστου οδικού δικτύου, και τη διασφάλιση της ένοπλης αυτοκρατορικής υπεροχής, με την καθιέρωση υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας για το μεγαλύτερο διάστημα της ενήλικης ζωής των ανδρών. Πολύτιμες πληροφορίες για τις ένοπλες δυνάμεις δίνουν τα χιλιάδες πήλινα αγάλματα οπλιτών σε φυσικό μέγεθος, που αποτέθηκαν προς τιμήν του Τσιν στο ανεγερθέν μετά τον θάνατό του μαυσωλείο.

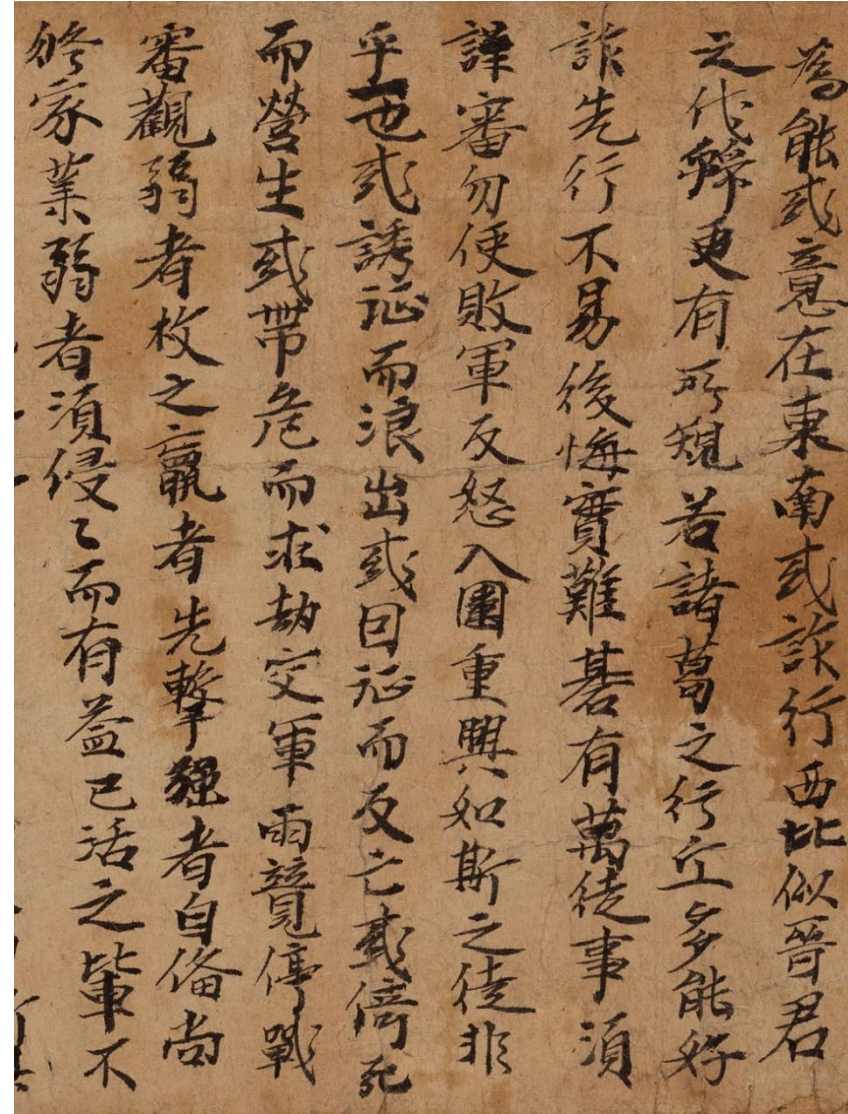

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας
της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

• Οι επόμενοι οκτώ μεταβατικοί αιώνες (1045 - 210 π.Χ.)

- Με τα δεδομένα του αρχαίου κόσμου, η Κίνα της 1ης π.Χ. χιλιετίας πρωτοπορούσε σε ευρεία κυκλοφορία συγγραμμάτων εντός και εκτός του πλαισίου των δύο κυρίαρχων σχολών σκέψης, παρά τις πολιτισμικές ωμότητες της περιόδου 246-210 π.Χ. επί Τσιν. Θεμελιώθηκε επί της ουσίας η κοσμοθεωρία της πνευματικής ανάπτυξης μέσω πλατιάς βάσης δεδομένων και ποικιλίας απόψεων για τη συγκρότηση πεδίου δημιουργικής σύνθεσης των αντιθέτων.
- Κοινός δογματικός πυρήνας παρέμεινε η δημιουργία του κόσμου δίχως άμεση θεϊκή παρέμβαση, η θεώρησή του ως συνόλου αλληλοσυμπληρούμενων υλικών συστατικών και πνευματικών οντοτήτων.
- Η αξία της οικογένειας σε βάθος προγονικού χρόνου αποδεχόταν την εξάρτηση από τον ηγεμόνα, που περιοριζόταν όμως στην επιβολή των νόμων, χωρίς να ταυτίζεται με την εξουσιαστική πηγή τους.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- **Οι επόμενοι οκτώ μεταβατικοί αιώνες (1045 - 210 π.Χ.)**
  - Σε όλες τις κοινωνικές τάξεις των Κινέζων επικρατούσε –και επικρατεί μέχρι σήμερα– η πεποίθηση ότι οι συνθήκες για την παρούσα ζωή είναι «αυτού του κόσμου», η ποιότητά της μπορεί και πρέπει να βελτιωθεί από τον αυτοδύναμο άνθρωπο, άρχοντα ή αρχόμενο, μέσω της αφοσίωσης στα αναληφθέντα από τον ίδιο καθήκοντα.
  - Εφαρμόζοντας επί της ουσίας στην πράξη το παραπάνω ιδεολογικό πλαίσιο, οι Κινέζοι είχαν πετύχει ήδη από την εποχή της 1ης π.Χ. χιλιετίας μια πρωτοποριακή εθνική υπέρβαση:
    - ❖ Η αποδοχή και ένταξη στο κινεζικό κοινωνικοπολιτικό σύστημα προϋποθέτει μόνο την αφομοίωση των θεμελιωδών πολιτισμικών του αρχών.
    - ❖ Η εμβάθυνση των μορφωμένων τάξεων των γειτόνων, κατακτητών ή κατακτημένων, στην προσβάσιμη και σε αυτούς κινεζική γραμματεία αρκεί για την κοινωνική τους ενσωμάτωση, οι Κινέζοι θεωρούν ότι η γνώση υπερισχύει του φυλετικού στοιχείου.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- **Εμπέδωση της εθνοτικής συνείδησης (Χαν), βουδισμός, κορύφωση της παγκόσμιας πρωτοπορίας (202 π.Χ. μέχρι 1210 μ.Χ.)**
  - Τα τετρακόσια τριάντα χρόνια που ακολούθησαν μετά τον θάνατο του Τσιν, ιδρυτή της πρώτης κινεζικής αυτοκρατορίας, η συνοχή της διατηρήθηκε υπό την κινεζική δυναστεία των Χαν (202 π.Χ. μέχρι 220 μ.Χ.), παρά τις κατά περιόδους εισβολές νομαδικών φύλων από τα βόρεια σύνορα και ορισμένες εξεγέρσεις αγροτικών πληθυσμών, υποκινούμενες από φιλόδοξους τοπικούς άρχοντες.
  - Η νέα δυναστεία ιδρύθηκε από τον Γκάο Τσου, ανώτερο υπάλληλο ταπεινής καταγωγής. Εφαρμόζοντας εν μέρει και τις κοινωνικά δικαιότερες κομφουκιανικές αρχές, η μακράιωνη δυναστεία των Χαν ώθησε τους κυβερνώμενους Κινέζους στην εμπέδωση εθνοτικής συνείδησης και στον αυτοπροσδιορισμό της εθνότητάς τους ως «Χαν», διότι ο τίτλος αντανακλούσε την κατάκτηση από όλες τις κοινωνικές τάξεις ικανοποιητικών υλικών συνθηκών διαβίωσης.
  - Επί δυναστείας Χαν, ενισχύθηκαν τα θεμέλια και οι βασικές λειτουργίες της αγροτικής οικονομίας:
  - αμειψισπορά και βαθιά άροση από εξελιγμένο ανασκαπτικό οπλισμό και ευρεία χρήση βοοειδών,
  - μεγάλα αρδευτικά έργα, ενθάρρυνση των μικροκαλλιεργητών να εφαρμόζουν δικές τους επινοήσεις για τη βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου.
  - Η κεντρική διοίκηση εφαρμόζε παράλληλα μέτρα προστασίας των αγροτών από τους ισχυρούς γαιοκτήμονες. Τα στρατηγικής σημασίας προϊόντα διατροφής υπάγονταν σε κρατικό έλεγχο, με στόχους τη συγκράτηση των τιμών και την εξασφάλιση των ελάχιστων αναγκαίων αποθεμάτων για την αποφυγή λιμών.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- **Εμπέδωση της εθνοτικής συνείδησης (Χαν), βουδισμός, κορύφωση της παγκόσμιας πρωτοπορίας (202 π.Χ. μέχρι 1210 μ.Χ.)**
  - Η κεντρική διοίκηση εφάρμοζε παράλληλα μέτρα προστασίας των αγροτών από τους ισχυρούς γαιοκτήμονες. Τα στρατηγικής σημασίας προϊόντα διατροφής υπάγονταν σε κρατικό έλεγχο, με στόχους τη συγκράτηση των τιμών και την εξασφάλιση των ελάχιστων αναγκαίων αποθεμάτων για την αποφυγή λιμών.
  - Η δημογραφική πορεία παρέμενε ανοδική και οδήγησε σε πληθυσμό 58 εκατομμυρίων τον 2ο μ.Χ. αιώνα, ελάχιστα μικρότερο από τον χρονολογικά αντίστοιχο πληθυσμό (60 εκατ.) της εκτεταμένης σε τρεις ηπείρους ρωμαϊκής αυτοκρατορίας στο απόγειό της, επί δυναστείας των Αντωνίνων.
  - Οι σταθερές βάσεις του αυτοκρατορικού οικοδομήματος των Χαν είχαν διαβρωθεί περί τα τέλη του 2ου μ.Χ. αιώνα από τις συνήθειες ασθένειες μιας μακροχρόνιας συγκεντρωτικής-επιτακτικής εξουσίας, εγκλωβισμένης στο βαρύ και εσωστρεφές τελετουργικό της πολυάριθμης και πολυδάπανης αυλής.
  - Πρώτα ήρθε ο φατριασμός και ο εκφυλισμός στην ιεραρχική πυραμίδα:
    - ❖ ομάδες ευνούχων ανταγωνίζονταν τους αυτοκρατορικούς συγγενείς για τα μερίδια επιρροής στο περιβάλλον του ηγεμόνα,
    - ❖ η διαφθορά και η εξασθένηση του κεντρικού ελέγχου ματαίωσαν τα μέτρα περιορισμού της μεγάλης ιδιοκτησίας και επέτρεψαν την επικράτηση τοπικών γαιοκτημόνων,
    - ❖ η συρρίκνωση της φορολογικής βάσης έπληξε τις ανταποδοτικές κοινωφελείς υποδομές και υπηρεσίες, με συνέπεια τη δυσαρέσκεια του πληθυσμού και την ενθάρρυνση επίδοξων διεκδικητών του αυτοκρατορικού θρόνου.
  - Η δυναστεία των Χαν κατέρρευσε το 220 μ.Χ. Η Κίνα εξασθένησε ως κρατική οντότητα.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας
της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- **Εμπέδωση της εθνοτικής συνείδησης (Χαν), βουδισμός, κορύφωση της παγκόσμιας πρωτοπορίας (202 π.Χ. μέχρι 1210 μ.Χ.)**
  - Η επανένωση της κινεζικής επικράτειας ξεκίνησε στο τέλος του 6ου μ.Χ. αιώνα με τη δύναμη των όπλων, επί της δυναστείας Σουέι (589 - 617 μ.Χ.). Η ανασυγκρότηση της διοίκησης, των κοινωφελών υποδομών και της αγροτικής παραγωγής ολοκληρώθηκαν επί δυναστείας Τανγκ (618 - 907).
  - Εν τω μεταξύ είχε φτάσει με καθυστέρηση τον 1ο μ.Χ. αιώνα στην Κίνα ο βουδισμός, η γεννημένη στις Ινδίες του 5ου π.Χ. αιώνα νέα ιδεολογική πηγή. Οι οπαδοί της νέας θρησκείας καταδίκασαν απερίφραστα την ωμή, ταξική και χωρίς ηθικές αρχές διακυβέρνηση κατά τη σχολή σκέψης των νομοδιδασκάλων. Πρέσβευαν την κατ' αρχήν ισότητα μεταξύ των ατόμων της κοινωνίας, υπερβαίνοντας και τον αυστηρό διαχωρισμό σε τάξεις με συγκεκριμένους ρόλους που είχε θεσμοθετήσει ο Κομφούκιος.
  - Το βουδιστικό κήρυγμα της αγάπης και της γαλήνης εμποδίστηκε μέχρι τον 5ο μ.Χ. αιώνα ως ιδεολογικό υπόβαθρο στους πληθυσμούς της κινεζικής επικράτειας, συμπλήρωνε και τροποποιούσε επ' ωφελεία των κατώτερων τάξεων τις ατομικές και κοινωνικές ηθικές αξίες της κομφουκιανικής σχολής σκέψης.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- Εμπέδωση της εθνοτικής συνείδησης (Χαν), βουδισμός,
κορύφωση της παγκόσμιας πρωτοπορίας (202 π.Χ. μέχρι 1210 μ.Χ.)

- Η όσμωση βουδισμού και κομφουκιανισμού παρήγαγε εξελιγμένες μορφές διακυβέρνησης. Η κεντρική εξουσία ενισχύθηκε από τη στελέχωση της διοίκησης στο σύνολο της αυτοκρατορίας βάσει ενός αυστηρού και δημοκρατικού επί της αρχής συστήματος εισαγωγικών εξετάσεων, χωρίς το κριτήριο της καταγωγής.
- Το νέο ομοιόμορφο πρότυπο αξιωματούχου, ο αξιοκρατικά επιλεγμένος και διαποτισμένος με τις αρχές του βουδισμού και του κομφουκιανισμού εντολοδόχος του αυτοκράτορα, εδραίωσε το κύρος και έθεσε την ισχύ της κεντρικής εξουσίας πάνω από το τοπικό επίπεδο, διασφάλιζε την ομοιογένεια κατά την άσκησή της:

- ❖ Αναπτύχθηκαν νέες δομές στη γεωργοκτηνοτροφική παραγωγή.
- ❖ Οι αποδόσεις του ανθρώπινου δυναμικού βελτιστοποιήθηκαν με τη γενίκευση της εφαρμογής σε όλη τη χώρα μιας καινοτομίας του βορρά, του συστήματος του ίσου χωραφιού, που κυριάρχησε ως χαρακτηριστικός κινεζικός τρόπος εκμετάλλευσης της γης.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- Εμπέδωση της εθνοτικής συνείδησης (Χαν), βουδισμός, κορύφωση της παγκόσμιας πρωτοπορίας (202 π.Χ. μέχρι 1210 μ.Χ.)

→ Το κράτος παραχωρούσε εκτάσεις αναλόγως της εργατικής δύναμης κάθε οικογένειας, με την υποχρέωση παραμονής όλων των ενεργών μελών της στον χώρο για την καλλιέργεια των χωραφιών.

→ Επί δυναστείας Τανγκ προωθήθηκε και ολοκληρώθηκε ένα μοναδικό για την εποχή εκείνη μηχανικό επίτευγμα με γιγαντιαία κοινωνικοοικονομική προστιθέμενη αξία, αδιανόητο για τα μέτρα και σταθμά του τότε πρώιμου ευρωπαϊκού μεσαίωνα: Κατασκευάστηκε η «Μεγάλη Διώρυγα»:

- ❖ Συνδέθηκαν οι δύο άξονες ζωής της χώρας, ο Κίτρινος και ο Κυανός ποταμός.
  - ❖ Τέθηκε σε λειτουργία η σημαντικότερη υδάτινη αρτηρία που κατασκευάστηκε ποτέ από ανθρώπινα χέρια, μήκους χιλίων εξακοσίων χιλιομέτρων.
- Η σταδιακή συμπλήρωση της σύνδεσης με δίκτυο μικρότερων υδροαρδευτικών καναλιών προσέφερε γεωργοκτηνοτροφική ανάπτυξη. Αναβαθμίστηκε τη ζωή στο οικοσύστημα μιας αχανούς άγονης ενδιάμεσης περιοχής, γεφυρώθηκε το φυσικό εμπόδιο στην ενοποίηση βορρά και νότου.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- **Εμπέδωση της εθνοτικής συνείδησης (Χαν), βουδισμός, κορύφωση της παγκόσμιας πρωτοπορίας (202 π.Χ. μέχρι 1210 μ.Χ.)**
  - Ο 7ος και 8ος αιώνας χαρακτηρίζονται ως κινεζική περίοδος εξωστρέφειας προς άλλους πολιτισμούς. Εν μέσω πολιτισμικής ζωντάνιας και κοσμοπολίτικου πνεύματος, η οικονομική ανάπτυξη και το διακρατικό εμπόριο συναγωνίζονταν με την άνθηση στις τέχνες και τα γράμματα.
  - Τον 9ο αιώνα αναβιώνουν τα γνωστά συμπτώματα ενδογενούς παρακμής των μεγάλων αυτοκρατοριών:
    - ❖ Οι μεγαλοϊδιοκτήτες και τα βουδιστικά μοναστήρια αναδείχθηκαν σε επιχειρηματικά κέντρα και λειτουργούσαν εις βάρος της οικονομικής ανεξάρτησης των μικροκαλλιεργητών.
    - ❖ Οι εσωστρεφείς και αλληλοσυγκρουόμενες φατρίες των ευνούχων αποδιοργάνωναν τις γενικές κρατικές υπηρεσίες και υποδαύλιζαν τις αποσχιστικές κινήσεις στις επαρχίες.
  - Η κεντρική κυβέρνηση αναγκάστηκε για οικονομικούς λόγους να εγκαταλείψει τις δωρεάν παραχωρήσεις αγροτεμαχίων με το σύστημα του ίσου χωραφιού, κατέφυγε στην επιβολή φόρου επί της γης, γονάτισε σταδιακά τους μικροκαλλιεργητές, τους ώθησε προς την εκχώρηση παραγωγικών δικαιωμάτων προς τους πλουσιότερους και ισχυρότερους γαιοκτήμονες.
  - Επανεμφανίστηκαν επί της ουσίας περιφερειακά κρατίδια που δεν ήταν σε θέση να διατηρήσουν μια στοιχειώδη διαπεριφερειακή συνοχή, το λειτουργικά ενιαίο της γιγάντιας επικράτειας αποδομήθηκε, συμμορίες λυμαίνονταν την ύπαιθρο.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- Εμπέδωση της εθνοτικής συνείδησης (Χαν), βουδισμός,
κορύφωση της παγκόσμιας πρωτοπορίας (202 π.Χ. μέχρι 1210 μ.Χ.)

→ Κυριάρχησαν τα γνωστά «μεσαιωνικά» χαρακτηριστικά της, κατά τον Χομπς, συμπεριφοράς του ανθρώπου χωρίς επιβεβλημένο στο σύνολο της επικράτειας ισχυρό εξουσιαστικό πλαίσιο. Άλλος ένας κύκλος συγκεντρωτικής-επιτακτικής εξουσίας είχε κλείσει, ένας νέος ετοιμαζόταν να ξεκινήσει, δεδομένου ότι οι διαστρωματωμένες κοινωνικές δομές παρέμεναν αναλλοίωτες και η εμπεδωμένη στον πληθυσμό εθνοτική συνείδηση συνδύαζε την περίοδο ευημερίας και ασφάλειας με το αυτοκρατορικό μεγαλείο.

→ Μετά από μια ενδιάμεση πενήτηκονταετία διασπάσεων και εσωτερικών αναταραχών, η Κίνα γνώρισε κατά το μέγιστο διάστημα άσκησης των εξουσιών επί δυναστείας Σονγκ (960-1279), νέα μεγάλη κοινωνικοοικονομική, πολιτιστική και πολιτισμική ανάπτυξη:

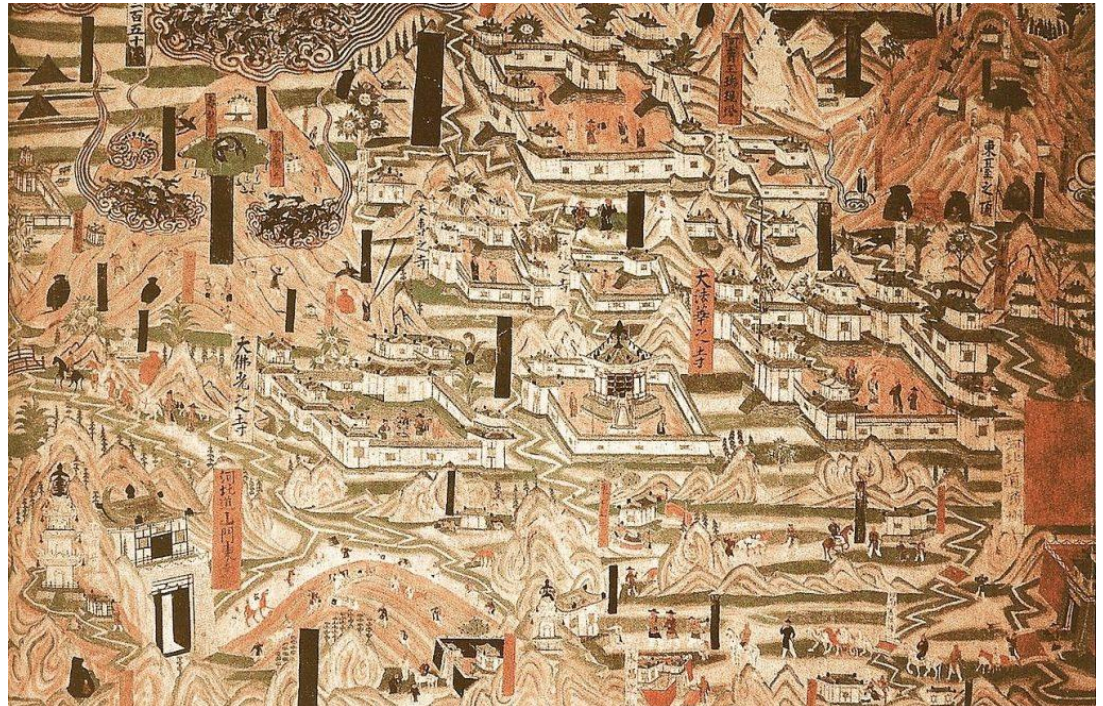
→ Η διάδοση της τυπογραφίας μείωσε τις τιμές των βιβλίων, διέυρνε τη συμμετοχή στις εξετάσεις για τα δημόσια αξιώματα, παγίωσε ένα καινοτόμο επί της ουσίας δημοκρατικό στοιχείο της κινεζικής κοινωνίας σε σχέση με τα στεγανά της άρχουσας τάξης στους γειτονικούς ασιατικούς λαούς της Εύφορης Ημισελήνου και στη μεσαιωνική Ευρώπη.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας
της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- Εμπέδωση της εθνοτικής συνείδησης (Χαν), βουδισμός, κορύφωση της παγκόσμιας πρωτοπορίας (202 π.Χ. μέχρι 1210 μ.Χ.)
  - Τα ηνία των κοινωνικών εξουσιών κατακτήθηκαν από τους έχοντες εκπαίδευση υψηλής ποιότητας, παραγκωνίστηκε η στρατιωτική αριστοκρατία και η ιερατική κάστα.
  - Τα συγκεντρωτικά-επιτακτικά λειτουργήματα του κράτους ασκούσαν οι αξιοκρατικά επιλεγμένοι αξιωματούχοι σύμφωνα με τους νομιμοποιητικούς κανόνες της κομφουκιανής ηθικής.
  - Η διακριτή από τις κοσμικές ιδεολογική εξουσία ασκείτο σύμφωνα με τις υπερβατικές αρχές του βουδισμού.
  - Αναπτύχθηκαν οι θετικές επιστήμες και οι καλές τέχνες.
  - Αναδείχθηκε κατά τρεις αιώνες πριν την ευρωπαϊκή αναγέννηση το πρότυπο του μορφωμένου ανθρώπου με τον ελεύθερο νου και τα σφαιρικά ενδιαφέροντα.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- **Εμπέδωση της εθνοτικής συνείδησης (Χαν), βουδισμός, κορύφωση της παγκόσμιας πρωτοπορίας (202 π.Χ. μέχρι 1210 μ.Χ.)**
  - Στο χρηματοπιστωτικό επίπεδο της οικονομίας, η πιεστική ανάγκη για ρευστότητα αντιμετωπίστηκε με την πρωτοποριακή για την εποχή έκδοση τραπεζογραμματίων. Ο πληθωρισμός, εγγενές πρόβλημα στη μεσαιωνική δύση, αντιμετωπίστηκε μέσω της επιβολής αυστηρού κεντρικού ελέγχου επί της νομισματικής κυκλοφορίας.
  - Το ανθηρό κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον οδήγησε στην παγκόσμια πρωτοπορία της Κίνας σε απόλυτα πληθυσμιακά μεγέθη και βασικούς αναπτυξιακούς δείκτες:
  - Στο ξεκίνημα του 12ου αιώνα, οι Κινέζοι αριθμούσαν περί τα εκατό εκατομμύρια, επί παγκοσμίου πληθυσμού τριακοσίων είκοσι εκατομμυρίων και συνολικού ευρωπαϊκού πληθυσμού μόλις σαράντα πέντε εκατομμυρίων.
  - Η επέκταση των ορυχείων με ελεγχόμενες εκρήξεις – άλλη μια αδυναμία της μεσαιωνικής Ευρώπης– οι σύνθετες υδραυλικές μηχανές και πλήθος άλλων σημαντικών για την εποχή τεχνολογικών επιτευγμάτων, αναβάθμισαν την επιχειρηματική και βιοτεχνική παραγωγή σε όλες τις κλίμακες, από την οικογενειακή μονάδα και τους συνεταιρισμούς των μικρομεσαίων μέχρι τα μεγάλα αγροκτήματα με εξαρτημένη εργασία.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- **Εμπέδωση της εθνοτικής συνείδησης (Χαν), βουδισμός, κορύφωση της παγκόσμιας πρωτοπορίας (202 π.Χ. μέχρι 1210 μ.Χ.)**

→ Τη δεύτερη δεκαετία του 13ου αιώνα, εισέβαλαν στην Κίνα οι Μογγόλοι υπό τον Τζένγκις Χαν και κατέλυσαν την κινεζική αυτοκρατορία μέχρι τον Κίτρινο ποταμό.

→ Η εισβολή των Μογγόλων στη νότια Κίνα άρχισε στα μέσα του 13ου αιώνα: Οι διάδοχοι του Τζένγκις Χαν διέβησαν τον Κίτρινο ποταμό, κατέκτησαν το σύνολο της επικράτειας παρά τη λυσσώδη αντίσταση των στρατευμάτων της κινεζικής δυναστείας Σονγκ. Υπό την ηγεσία του Κουμπλάι Χαν, εγγονού του Τζένγκις Χαν, οι Μογγόλοι επέβαλαν τη δική τους βραχύβια δυναστεία των Γιουάν (1279-1367).

→ Οι εισβολείς Μογγόλοι αριθμούσαν ένα ελάχιστο ποσοστό επί του πληθυσμού των ηττημένων Κινέζων και για να αποφύγουν την αφομοίωση θέσπισαν νόμους που απέτρεπαν κάθε στενότερη επαφή μεταξύ των δύο εθνοτήτων.

→ Εφάρμοσαν δια πυρός και σιδήρου τις ποιμενικές μογγολικές αρχές και μεθόδους στην παραγωγική διαδικασία και στην οικονομική της διαχείριση. Το αποτέλεσμα ήταν η κατάρρευση της απόδοσης των αγρών, η εξαθλίωση του γεωργικού πληθυσμού στην ύπαιθρο και, με μικρή διαφορά φάσεως, στις αστικές περιοχές.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας
της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- Εμπέδωση της εθνοτικής συνείδησης (Χαν), βουδισμός,
κορύφωση της παγκόσμιας πρωτοπορίας (202 π.Χ. μέχρι 1210 μ.Χ.)

- Εφάρμοσαν δια πυρός και σιδήρου τις ποιμενικές μογγολικές αρχές και μεθόδους στην παραγωγική διαδικασία και στην οικονομική της διαχείριση. Το αποτέλεσμα ήταν η κατάρρευση της απόδοσης των αγρών, η εξαθλίωση του γεωργικού πληθυσμού στην ύπαιθρο και, με μικρή διαφορά φάσεως, στις αστικές περιοχές.
- Το σύστημα των εισαγωγικών εξετάσεων για τις διοικητικές θέσεις παραγκωνίστηκε. Λειτουργήσαν βέβαια εν μέρει οι στέρεες υποδομές του συστήματος, οι κατά τόπους μορφωμένοι Κινέζοι διατήρησαν ορισμένες εξουσίες διότι οι κατακτητές τους υποχρέωσαν να παρέχουν υπηρεσίες στην κεντρική διοίκηση. Οι Κινέζοι αμύνθηκαν, θωρακίζοντας το αίσθημα της ανωτερότητας έναντι των κατακτητών λόγω παιδείας. Υποστηρίχθηκε μάλιστα από τον κομφουκιανισμό ότι οι «βάρβαροι» μόνον μέσω της εκπαίδευσης είχαν τη δυνατότητα να γίνουν Κινέζοι.
- Η στυγνή μογγολική κατοχή σφυρηλάτησε τη μαχητική διάσταση στη θεμελιωμένη πριν από μια χιλιετία –επί δυναστείας Χαν– εθνοτική συνείδηση των Κινέζων. Προετοιμάστηκε η γενικευμένη εξέγερση, εκδηλώθηκε πρώτα στον νότο και ανέτρεψε το 1367 τη μογγολική δυναστεία Γιουάν.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- **Εμπέδωση της εθνοτικής συνείδησης (Χαν), βουδισμός, κορύφωση της παγκόσμιας πρωτοπορίας (202 π.Χ. μέχρι 1210 μ.Χ.)**

→ Ο Μπιλίκτ Χαν, τελευταίος των Γιουάν, επέστρεψε με τους επιζώντες πρώην κυρίαρχους Μογγόλους στην παλαιά τους πρωτεύουσα Καρακορούμ, στη στέπα και στη νομαδική ζωή. Είκοσι χρόνια αργότερα ο κινεζικός στρατός ισοπέδωσε το Καρακορούμ και εξανδραπόδισε τους κατοίκους του.

→ Ακολούθησαν τρεις αιώνες αυτοκρατορικής κινεζικής απολυταρχίας υπό τη γηγενή δυναστεία των Μινγκ (1368 - 1644). Ο ιδρυτής της δυναστείας Τσου Γιανγκ Τσανγκ (1328 - 1398) αντιλαμβανόταν την κρίση και την υποταγή στους Μογγόλους ως συνέπεια της απειθαρχίας, της αταξίας και της χαλαρότητας των Κινέζων στα τέλη του 12ου αιώνα επί δυναστείας Σονγκ.

→ Ο Τσου επισήμανε μια διαχρονική πολιτική αλήθεια: Κύριο γενεσιουργό αίτιο παρακμής και συνακόλουθων ανατροπών στις μακράιωνες δυναστείες είναι οι καθησυχαστικές ψευδαισθήσεις τους περί ισχύος των ξεπερασμένων δομών τους, με το αφελές σκεπτικό ότι έδιναν εγγυημένες λύσεις στο μακρινό παρελθόν.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας
της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- **Εμπέδωση της εθνοτικής συνείδησης (Χαν), βουδισμός,
κορύφωση της παγκόσμιας πρωτοπορίας (202 π.Χ. μέχρι 1210 μ.Χ.)**

- Στις αρχές του 15ου αιώνα, η Κίνα παρήγαγε εκατό χιλιάδες τόνους σιδήρου τον χρόνο, διέθετε τον πολυαριθμότερο και ισχυρότερο στρατό του κόσμου – ένα εκατομμύριο άνδρες υπό τα όπλα–, προχωρούσε ταχύτατα η κατασκευή του Μεγάλου Σινικού Τείχους.
- Ο στόλος της αυτοκρατορίας κυριαρχούσε στους ωκεανούς με καλοτάξιδα τετρακάταρτα πλοία, υπερδιπλάσιου εκτοπίσματος σε σχέση με τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά.
- Το Πεκίνο ήταν μια μεγαλούπολη μισού και πλέον εκατομμυρίου κατοίκων με ευρύχωρη διάταξη και άριστες υποδομές, όταν την ίδια εποχή οι πρωτεύουσες των μεγάλων ευρωπαϊκών βασιλείων δεν ξεπερνούσαν σε πληθυσμό τους πενήντα χιλιάδες συνωστισμένους κατοίκους, με τα αστικά λύματα να ρυπαίνουν τους δρόμους.
- Η σταθερή “πρώτη σε όλα” θέση της Κίνας αρχίζει να ανατρέπεται περί τα μέσα του 15ου αιώνα.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Κινέζοι, η “πρώτη σε όλα” εθνότητα - γίγας της γεωργοκτηνοτροφικής εποχής

- **Εμπέδωση της εθνοτικής συνείδησης (Χαν), βουδισμός,
κορύφωση της παγκόσμιας πρωτοπορίας (202 π.Χ. μέχρι 1210 μ.Χ.)**

- Την εποχή που η Ευρώπη περνούσε από τον ύστερο μεσαίωνα στην Αναγέννηση, βελτίωνε θεαματικά την τεχνολογία της με έμφαση στα οπλικά συστήματα και εξορμούσε στους ωκεανούς για την κατάκτηση παλαιών και νέων χωρών στην Αφρική, την Ασία και την Αμερική, η Κίνα έκλεινε ερμητικά τις πόρτες της. Παρέμενε αγκυλωμένη σε παραδόσεις και πρακτικές που την εμπόδιζαν να παρακολουθήσει την αναπτυξιακή έκρηξη της Δύσης.
- Είναι χαρακτηριστικό το ορόσημο του 1433, όταν ο αυτοκράτορας Χουγκ Τζι απαγόρευσε την υπερπόντια ναυσιπλοΐα. Τον αιώνα που ακολούθησε μεγάλο ποσοστό των παραθαλάσσιων πληθυσμών αναγκάστηκε να απομακρυνθεί από τις ακτές διότι απαγορεύτηκε παντελώς το εμπόριο με το εξωτερικό.
- Η Κίνα υιοθέτησε την πολιτική της πλήρους απομόνωσης από τον ραγδαία εξελισσόμενο ευρωπαϊκό κόσμο. Ανέκαμψε επί δυναστείας Τσινγκ μέχρι το τέλος του 18ου αιώνα, απομονώθηκε εκ νέου, έχασε την τεχνολογική της πρωτοπορία. Κατέληξε ένας απροστάτευτος γίγας, εύκολη λεία στον άπληστο δυτικό επεκτατισμό.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

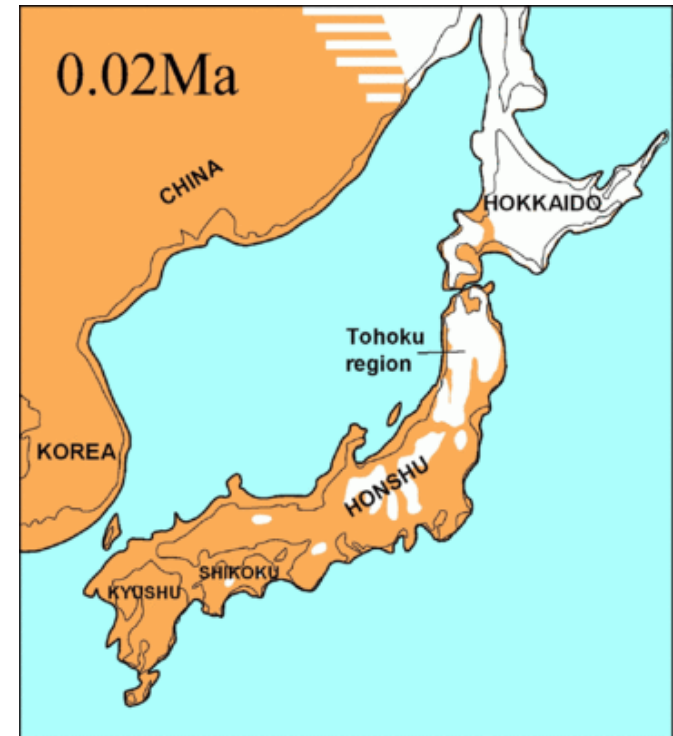
Άπω Ανατολή και Ιαπωνία

- Η εισβολή του *homo sapiens* στην Ιαπωνία από τους δρόμους του πάγου

→ Σε αντίθεση με τους αθρούς εποικισμούς *homo sapiens* από την νοτιοανατολική ηπειρωτική Ασία στις Φιλιππίνες και την Ινδονησία, το νησιωτικό σύμπλεγμα της Ιαπωνίας δεν προσεγγίστηκε μαζικά με πλωτά μέσα από τους πληθυσμούς των γειτονικών περιοχών καθ' όλη τη μακρά προϊστορική περίοδο.

→ Πιθανολογείται εύλογα ότι τα εδάφη της ιαπωνίας δεν προσέφεραν δελεαστικές ή έστω συγκριτικά καλύτερες κλιματολογικές και γεωφυσικές συνθήκες διαβίωσης. Ο εποικισμός παρέμεινε περιορισμένος και κατά τη μετέπειτα ιστορική περίοδο, οι Ιάπωνες φρόντισαν και φροντίζουν μέχρι σήμερα να διατηρούν την εθνοτική τους ομοιογένεια που κυριαρχεί στο 98,5% του πληθυσμού τους.

→ Οι Ιάπωνες εισήλθαν καθυστερημένα στη νεολιθική εποχή, λόγω των εξαιρετικά δυσμενών κλιματολογικών και γεωφυσικών συνθηκών. Εντούτοις, διαδραμάτισαν σημαίνοντα ρόλο στην Άπω Ανατολή από τις αρχές της 1ης μ.Χ. χιλιετίας και αναδείχθηκαν μετά τα τέλη του 19ου αιώνα σε παγκόσμια δύναμη. Παρά τη συντριπτική ήττα της αυτοκρατορίας τους κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η μεταπολεμική Ιαπωνία αναγεννήθηκε από τις στάχτες της και κατέκτησε σήμερα την τρίτη θέση στο διεθνές οικονομικό γίγνεσθαι.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Άπω Ανατολή και Ιαπωνία

- **Ιάπωνες: Επιγενετικές επιπτώσεις των ιδεολογικών πηγών τους σε συνδυασμό με τις σκληρές συνθήκες ενδογενούς επιβίωσης κατά τη βιομηχανική εποχή**
  - Περί τα μέσα της 2ης π.Χ. χιλιετίας εντοπίζονται τα πρώτα ίχνη της μετάβασης από τις κοινωνικές δομές των ομάδων οικογενειών κυνηγών – τροφοσυλλεκτών στις αταξικές γεωργοκτηνοτροφικές φυλές. Η κοινωνική διαστρωμάτωση ανιχνεύεται στις αρχές της 1ης π.Χ. χιλιετίας και μόλις κατά τον 4ο π.Χ. αιώνα ολοκληρώθηκε η διάδοση των αναπτυξιακών πρακτικών που μεταφυτεύτηκαν από την προηγμένη Κίνα, όπως υδροκαλλιέργεια ρυζιού, κτηνοτροφία μεγάλων ζώων (αγελάδες, άλογα), μεταλλουργία χαλκού και σιδήρου.
  - Τα τρεις χιλιάδες περίπου κατοικημένα νησιά του ιαπωνικού αρχιπελάγους καλύπτουν έκταση 378.000km², λιγότερο από τριπλάσια (2,86 φορές μεγαλύτερη) της σημερινής ελληνικής επικράτειας. Εντούτοις, οι Ιάπωνες έχουν αναπτύξει και διατηρούν μέχρι τις μέρες μας τετραπλάσια ανά km² πυκνότητα πληθυσμού σε σχέση με τους Έλληνες, με διπλάσιο κατά κεφαλή Α.Ε.Π. «Υστερούν» βέβαια στη χρήση υπηρετικού προσωπικού από τις φτωχές γειτονικές τους χώρες, οι «Φιλιππινέζοι» για όλες τις δουλειές είναι είδος άγνωστο στην Ιαπωνία.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Άπω Ανατολή και Ιαπωνία

- **Ιάπωνες: Επιγενετικές επιπτώσεις των ιδεολογικών πηγών τους σε συνδυασμό με τις σκληρές συνθήκες ενδογενούς επιβίωσης κατά τη βιομηχανική εποχή**
  - Τα ασυνήθιστα χαρακτηριστικά του ιαπωνικού λαού σφυρηλατήθηκαν μέσα από την αμείλικτη φυσική επιλογή κατά την επιβίωση υπό δυσμενείς για το είδος μας κλιματικές και γεωφυσικές συνθήκες, σε συνδυασμό με την αναπτυξιακή πρόκληση των γειτόνων τους Κινέζων, της «πρώτης σε όλα» εθνότητας μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους.
  - Ήδη από τις πρώτες εκατονταετίες της μακράς ιστορικής περιόδου της γεωργοκτηνοτροφίας, οι απλοί Ιάπωνες αγρότες διακρίνονται για τη μεγάλη εργατικότητα, την αυστηρή κοινωνική οργάνωση και τάξη, αρχίζοντας από το πρώτο επίπεδο της μικρής κοινότητας, που λειτουργούσε ως πειθαρχημένο σύνολο με άκαμπτους, σκληρούς και αναλυτικούς κανόνες.
  - Τα ασυνήθιστα χαρακτηριστικά του ιαπωνικού λαού σφυρηλατήθηκαν μέσα από την αμείλικτη φυσική επιλογή. Είχαν κληρονομήσει από τους προγόνους τους της προϊστορικής περιόδου τη συγκρατημένη ατομική συμπεριφορά και η προσωπική τιμή αναδείχθηκε ως ύψιστη ηθική αρχή και ανεκτίμητης αξίας αγαθό.
  - Οι Ιάπωνες υπηρετούν με αυταπάρνηση και σκληρότητα τις κοινοτικές αξίες τους. Γνώρισαν εναλλαγές απόγειου εθνικής δόξας, μερικής ή και ολοκληρωτικής ήττας, ταχύτατης και θεαματικής ανάκαμψης.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Άπω Ανατολή και Ιαπωνία

- **Ιάπωνες: Επιγενετικές επιπτώσεις των ιδεολογικών πηγών τους σε συνδυασμό με τις σκληρές συνθήκες ενδογενούς επιβίωσης κατά τη βιομηχανική εποχή**

→ Οι πρώτες πηγές ιδεολογικής εξουσίας των Ιαπώνων είχαν αυτόχθονη προέλευση και πολυθεϊστική βάση. Στην «οδό των θεών» (Σίντο) κυριαρχούσαν τα στοιχεία της φύσης και τα πνεύματα, με τον Ήλιο στην κορυφή –γι' αυτό και η Ιαπωνία ονομάζεται Χώρα του Ανατέλλοντος Ηλίου– και τους διακεκριμένους πρόγονους στη βάση.

- Ανάλογη αλλά συγκρατημένη υπήρξε και η κλιμάκωση των οφειλομένων από τους ανθρώπους τιμών στο ιδεολογικό πάνθεον. Εκφράζονταν χωρίς να παραβιάζονται ή να περιθωριοποιούνται οι κυρίαρχοι ατομικοί και κοινοτικοί κανόνες και αξίες της καθημερινής ιαπωνικής ζωής.
- Η χώρα είχε κατανεμηθεί στις «αριστοκρατικές πατριές», τις οικογένειες με τον θεοποιημένο πρόγονο, οι χωρικοί και οι τεχνίτες ανήκαν στην πατριά της περιοχής τους και ο πρεσβύτερος κάθε οικογένειας, προϊστάτο κατά την άσκηση τόσο των κοσμικών όσο και των θρησκευτικών εξουσιών.
- Η ιαπωνική παράδοση αρχών και αξιών εμπλουτίστηκε μετά τον 6ο αιώνα από τη διείσδυση του βουδισμού και διατηρεί τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά της μέχρι σήμερα.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Άπω Ανατολή και Ιαπωνία

- **Ιάπωνες: Επιγενετικές επιπτώσεις των ιδεολογικών πηγών τους σε συνδυασμό με τις σκληρές συνθήκες ενδογενούς επιβίωσης κατά τη βιομηχανική εποχή**
  - Στις αρχές του 7ου αιώνα ολοκληρώθηκε η επιβολή της απολυταρχίας κατά το κινεζικό πρότυπο των δυναστειών Σουεί και Τανγκ.
  - Όλες οι γαίες πέρασαν στην κατοχή του κράτους και διανέμονταν για χρήση και μόνον.
  - Το πολίτευμα ήταν μονοπρόσωπη δεσποτεία. Ο αυτοκράτορας κυβερνούσε ως απόλυτος ηγεμόνας με τη βοήθεια κεντρικής κυβέρνησης επιλεγμένων αξιωματούχων και κορυφαίο καθήκον την ηθική καθοδήγηση του λαού.
  - Εντούτοις, εφάρμοζε απαρέγκλιτα τις κομφουκιανικές αρχές. Το «κοινωνικό συμβόλαιο» της εποχής εκείνης, συγκεντρώθηκαν το 702 στον κώδικα Τάικο που συγκρίνεται σε αξία με το ρωμαϊκό δίκαιο και αποτέλεσε τη νομική βάση της Ιαπωνίας μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνα (1912).
  - Από τα τέλη του 8ου αιώνα οι οικογένειες των ευγενών ενίσχυσαν άμεσα την πηγή της στρατιωτικής τους εξουσίας και έμμεσα τη διοίκηση για την αύξηση της γεωργικής απόδοσης των περιοχών που κυβερνούσαν, δημιουργώντας και αναδεικνύοντας μέσα από τις μάζες των χωρικών μια νέα τάξη πολεμιστών, τους πιστούς Σαμουράι.

Οι συμπρωταγωνιστές μέχρι και τους μεσαιωνικούς χρόνους

Άπω Ανατολή και Ιαπωνία

- **Ιάπωνες: Επιγενετικές επιπτώσεις των ιδεολογικών πηγών τους σε συνδυασμό με τις σκληρές συνθήκες ενδογενούς επιβίωσης κατά τη βιομηχανική εποχή**
  - Μετά από συνεχείς συγκρούσεις μεταξύ ισχυρών οικογενειών, εκχωρήθηκαν τον 12ο αιώνα και γαίες στους Σαμουράι, ενισχύοντας τη βάση της ανασυσταθείσας ιαπωνικής φεουδαρχικής δομής. Οι πλέον διακεκριμένοι στον πόλεμο Σαμουράι διορίστηκαν Σογκούν «οι στρατηγοί που νικούν τους βαρβάρους».
  - Ακολούθησαν άλλα τριακόσια χρόνια δράσης των Σαμουράι, με απόγειο αίγλης κατά τη διάρκεια του 15ου και 16ου αιώνα. Την περίοδο εκείνη θεσμοθέτησαν και τον περίφημο «κώδικα τιμής» της τάξης τους.
  - Η κεντρική εξουσία ανέκαμψε τον 17ο αιώνα, ο θεσμός των Σαμουράι περιορίστηκε και καταργήθηκε οριστικά τον 19ο αιώνα με την τελική διάλυση της φεουδαρχικής δομής. Πλην όμως, οι αρχές τους διατηρήθηκαν στον ιαπωνικό στρατό, εφαρμόστηκαν με υποδειγματική έως και ανατριχιαστική σκληρότητα κατά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο στην Άπω Ανατολή

